

Rom
Te launiu Pol e taataa i na tama
i Rom
Na hakataakoto   hakamattua   i roto
te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.15*

Te hakataakoto hakamaatua *1.16—1.17*

Na tama hakaatoa e hai sara *1.18—3.20*

Tiputipu e tonu tahi *3.21—8.39*

TeAtua e tonu tahi *9.1—11.36*

Te ora e tonu tahi *12.1—15.13*

Na tattara hakaoti *15.14—16.27*

¹ Anau Pol, anau e taataa atu te launiu nei. Anau he tama hehekau ma Jisas Krais, ia he aposol tera TeAtua ni hirihiri ki takutaku te Rono Tauareka Aia raa.

² TeAtua ni tattara ake te Rono Tauareka nei i mua roo i na profet Aia raa pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa.

³ Te Rono Tauareka nei e tattara mai i te vahi te Tamariki Aia Jisas Krais tera ni hamai no tipu tama, ia e haanau mai pera ma he mokopuna Devit.

⁴ TeAnana Tapu raa e huri mai te hakamaoni pera ma Jisas Krais ko te Tamariki TeAtua, e mee TeAtua ni hakaora muri Tama raa no ora ma na mahi hai mahi Aia raa.

⁵ TeAtua e kanna anau i na mahi Krais ki uata ma Krais pera ma he aposol ki hakattaki na kanohenua hakaatoa ki hakattina no tautari Aia.

6 Te tattara nei e haere hoki kootou na tama i Rom tera TeAtua ni kanna ki hukui ake no tauttari Jisas Krais raa.

7 Ia tena anau etaataa atu kootou na tama hakaatoa i Rom tera TeAtua elaoi no kanna ki mee mo tama Aia raa:

TeAtua taatou Tamana ia ma Jisas Krais TeAriki taatou raa ki kou atu te tauareka ia ma te noho laoi kootou.

Pol ku hihai ki kite na tama i Rom

8 Te mee kaamata, anau e hihai ki hakammaha ake TeAtua i na mahi Jisas Krais ma kootou hakaatoa, e mee te maarama nei hakaatoa kulollono i te vahi na hakattina kootou raa.

9 TeAtua tera anau e hehekau ma te hatu manava anau ki takutaku te Rono Tauareka te Tamariki Aia raa e iroa pera ma na mee anau e tattara nei e hakamaoni. Aia e iroa hoki pera ma anau e maanatu kootou

10 na vahao hakaatoa anau e lotu raa. Anau e kainno ake TeAtua i te tauareka Aia ki tokonaki; kilavaa anau te haere atu no mmata kootou te saaita nei.

11 Maitaname anau e hihai roo ki haere atu no mmata kootou ma kilavaa anau te vaevae atu na hoki taualleka TeAnana Tapu TeAtua raa ki tokonaki kootou ki ivi.

12 Te maanatu anau raa e mee pera ma te saaita naa taatou e me ki tokonaki taatou hokotaatou: anau e me ki tokonaki kootou ma te hakatina anau raa, tena kootou ku tokonaki anau ma na hakattina kootou raa.

13 Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki iloa pera ma tammaki roo na vahao anau e maanatu ma ki haere atu no mmata

kootou, e meia e isi te mee e ttuu tahi vaa mua ki se lavaa anau te haere atu. Anau e hihai ki mee ni tama na tama e nnoho ma kootou raa ki hakattina pera ma anau ni mee na tama sei ma ni Jiu raa no hakattina raa.

¹⁴ Maitaname anau e isi te uata ki tokonaki na tama hakaatoa, na tama ku atamai ia ma na tama se ki atamai raa, tena na tama e mattonu ia ma na tama koi vvare raa.

¹⁵ Ia tena anau e hihai ma ki takutaku atu hoki te Rono Tauareka raa i kootou na tama e nnoho i Rom raa.

Na mahi te Rono Tauareka

¹⁶ Anau se napa te tattara atu i te vahi te Rono Tauareka raa e mee teenaa ko na mahi TeAtua ni tokonaki na tama hakaatoa tera ku hakattina raa no ora, kaamata mai na Jiu, tena ku haere hoki ma na tama sei ma ni Jiu raa.

¹⁷ E mee te Rono Tauareka raa e huri mai ma TeAtua ni mee peehee taatou no ttonu i na karemata Aia raa: te mee nei e kaamata mai ma te hakatina, tena ku hakaoti hoki ma te hakatina. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Te tama e ttonu tahi i na karemata TeAtua raa e me ki ora e mee te hakatina aia raa.”

Na hai sara na tama te maarama nei

¹⁸ Te roto TeAtua i na tama hai ssara e ppena na mee haeo raa e hamai i te vaelani, e mee na tiputipu sakkino na tama raa e ppui na tama ki se illoa te hakamaoni raa.

¹⁹ TeAtua e me ki kou ake na hakalono llihu na tama raa, e mee na tiputipu i te vahi TeAtua tera na tama e tau te illoa raa e matahua roo, maitaname TeAtua Hokoia ni huri ake na mee raa no matahua.

20 Kaamata roo te saaita TeAtua ni pena te maarama nei raa, na tama ku kkite hakaraoi roo na tiputipu Aia tera taatou se kkite raa, teenaa ko na mahi hai mmahi ia ma te noho tahi Aia se isi te hakaotiraa, tena na mee nei e huri mai i roto na mee hakaatoa Aia ni pena iho raa. Ia tena taatou se hai ara hoki te tattara malliu!

21 Na tama raa e illoa TeAtua, e meia laatou selavaa te kou ake te hakammaha tera laatou e tau te kou ake Tama raa, tena laatou hoki selavaa te ssau te inoa Tama raa i aruna e mee na hakataakoto laatou raa e vvare, tena na hakataakoto laatou raa hoki emmoe i te kina pouri raa.

22 Na tama raa e tattara ma laatou e atamai, e meia laatou e vvare koi,

23 e mee na tama raa e tau te lotulotu ake TeAtua e ora raa, e meia na tama raa e lotulotu ake koi na hatu tipua laatou e penapena pera ma na manu lelleee, na manu hahaere ia ma na manu kai ttama raa.

24 Tena TeAtua ki tiaki na tama raa kippena na mee sakkino laatou e hihhai raa, kito na tama raa kippena na mee e hakannapa roo ilaatou hokolaatou.

25 Na tama raa e tiaki te hakamaoni TeAtua raa, tena ki hakattina i na mee malliu raa. Na tama raa e hakamarumaru no hehekau ma na mee TeAtua ni pena iho i te maarama nei raa, tena ki tiaki te Tama tera ni pena na mee raa, te Tama tera taatou e tau te hakammaha na vahao hakaatoa raa! Amen.

26 E mee na tama raa e ppena na mee nei, tena TeAtua ku tiaki laatou ki nnoho ma na tiputipu hakannapa laatou raa. Na hhine raa e tiaki

te avanavvana ma na taanata raa, tena kippena na mee se ttonu ma alaa hhine*.

27 Ia na taanata raa peeraa hoki, na tama raa e tiaki te avanavvana ma na hhine raa, tena kippena na mee se ttonu ma alaa taanata. Na taanata raa eppena na mee se ttonu ma alaa taanata, tena ite hakaotioti na tama naa eme kitoo na hakalono llihu etau ma laatou raa i na sara laatou ni ppena raa.

28 Emee laatou se hihhai kittaohi mmau te hakamaoni TeAtua raa i roto na kapuroro laatou, tena TeAtua ku mee na kapuroro na tama raa kivvare ma kippena na tama raa na mee laatou se tau te ppena raa.

29 Na pohouru na tama raa e ppii roo na mee sakkino, ia emannako na mee alaa tama, tena kinnoho ma na tiputipu sakkino. Na tama raa e manava kkere, ia ni tama taa tama, ni tama hippuhu, ni tama tattara malliu, ia ni tama e usuusu alaa tama. Na tama raa etamo a haeo

30 no tattara haeo alaa tama; na tama raa e manava haeo TeAtua, tena se isi na hakammaha laatou i alaa tama, tena e hakatannata, ia e hai ahu; na tama raa e mamannatu tammaki na ara kippena na mee sakkino, tena ku se hihhai ki hakallono na maatua laatou raa.

31 Na tama raa se isi na hakataakoto laatou, ia na tama raa se taohi mmau na tattara laatou e hakammoe no ttonu ma alaa tama raa, ia na tama raa se isi na laoi ia ma na alloha laatou i alaa tama.

32 Na tama raa e illoa ma na tuaa TeAtua raa

* **1:26 1.26** na hhine nei e meemee ma alaa hhine hoki

e huri ake pera ma na tama e isi na tiputipu peeneiraa eta te mmate. Ia se mee ma na tama raa e ppena koi na mee sakkino, e meia na tama raa e tokonaki hoki alaa tama ki ppena na mee sakkino raa.

2

TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa

¹ Kootou kame e tattara na haeo alaa tama? Kootou se tttau roo te ppena peenaa e mee kootou se illoa pera ma kootou e tuku koi na haeo kootou hokkootou na saaita hakaatoa kootou e tattara na haeo alaa tama raa, maitaname kootou hoki e ppena na mee haeo na tama raa e ppena raa.

² Taatou e illoa pera ma TeAtua e tonu te saaita Aia e kou ake te maanatu hakaoti Aia raa i na tama e ppena na mee sakkino peeneiraa.

³ Emeia kootou hoki e ppena na mee sakkino raa, teenaa ko na haeo kootou e tattara ma alaa tama e ppena raa! Eaa, kootou e kkahu ma kootou elavaa te hakassao itaha ma te maanatu hakaoti TeAtua e me ki kou atu kootou raa?

⁴ Kootou kame se mannatu hai mahi te laoi, te manava aroha ia ma te varatoa te noho no hakattari raa Tama raa. Hakamaoni kootou e illoa pera ma TeAtua elaoi kootou, e mee Aia e hahaiivi ma kihakattaki kootou kittike itaha ma na hai ssara kootou raa.

⁵ Emeia kootou e hakatapannata roo, tena kootou e mee koi na hakallono lihu kootou raa ki hainattaa roo i te Aho TeAtua e kou mai ki kkite taatou te roto ia ma te maanatu hakaoti Aia e tonu tahi raa.

⁶ Maitaname TeAtua e me ki kou ake na tuhana na tama hakaatoa tautari hea laatou ni ppena raa.

⁷ Eisi na tama etauhano te ppena na mee taualleka, tena ki sese ma TeAtua ki kou ake te tauareka, te hakammaha ia ma te ora e ora tahi raa ilaatou.

⁸ Alaa tama e mannako, tena ki kkaro te ppena na mee ettonu raa ma ki lavaa laatou te ppena na mee e ssara, tena TeAtua e me ki huri ake te roto Aia raa i na tama naa.

⁹ Na tama hakaatoa e ppena na mee sakkinoraa e me ki hakalono llihu haeo roo; kaamata mai na Jiu raa, tena ku haere atu hoki i na tama seai ma ni Jiu raa.

¹⁰ Emeia TeAtua e me ki kou ake te tauareka, te hakammaha ia ma te noho laoi i na tama hakaatoa tera e ppena na mee taualleka raa, kaamata mai ma na Jiu, tena ku haere atu ma na tama seai ma ni Jiu raa.

¹¹ Maitaname TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi koi.

¹² Na tama seai ma ni Jiu raa se illoa na Tuaa Moses raa, tena laatou e ppena hoki na mee e ssara, e meia laatou e me ki mmate, niaina roo ma laatou se illoa na Tuaa Moses raa. Na Jiu raa e illoa na Tuaa Moses raa, e meia laatou e ppena koi na mee e ssara, tena laatou e me ki kotia ria ite vahi na Tuaa raa.

¹³ Maitaname te rono akoe na Tuaa raa se lavaa te mee akoe ki tonu i mua na karemata TeAtua, e meia teeraa ko te tautari akoe na Tuaa raa e mee akoe ki tonu.

¹⁴ Na tama seai ma ni Jiu raa se illoa na Tuaa raa, e meia te saaita laatou e ppena

tauttari te illoa laatou hea na Tuaa raa e tattara raa, tena na tama raa hokolaatou e huri ake hea e tau ma laatou te ppena ia ma hea se tau ma laatou te ppena raa, niaina ma laatou se illoa na Tuaa raa.

15 Na mee na tama raa e ppena raa e huri ake pera ma na Tuaa raa e mmau i roto na hatu manava laatou. Na tiputipu laatou raa e huri ake pera ma e hakamaoni e mee na hakataakoto na tama raa alaa saaita e ttuki hea laatou e hihhai ki ppena raa, tena e tokonaki hoki na tama raa ki ppena na mee e ttonu.

16 Na tattara te Rono Tauareka anau e tattara atu nei e me ki kapihi mai i te Aho TeAtua e me ki kou ake na mahi Jisas Krais ki hakatonutonu na hakataakoto na tama e hai amuni raa.

Na Tuaa na Jiu

17 Kaa kootou? Kootou e me ki mee ma kootou ni Jiu; kootou e tuunaki na Tuaa raa, tena ki ahu i te vahi TeAtua;

18 kootou e illoa hea TeAtua e hihai ma kootou ki ppena raa, tena ki tauttari na poroporo na Tuaa raa ma ki illoa kootou hea e tonu;

19 kootou e illoa ma kootou e me ki hakattaki na tama karemata sseni raa, tena ku mee pera ma he maahina i na tama e nnoho i te pouri raa,

20 ia kootou e me ki akoako ake na tama koi vvare raa, tena ku poroporo ake na tama e poronatta raa. Kootou e illoa e mee kootou e ttaohi na Tuaa raa, ia e illoa te hakamaoni roo na Tuaa raa.

21 Kootou e akoako alaa tama, kaa kootou se akoako kootou hokkootou naea? Kootou

e takutaku ma, "Auu se kailallao", e meia kaa kootou se illoa te kailallao?

²² Kootou e tattara ma, "Auu se paa huri", e meia kaa kootou se illoa te paa huri? Kootou e mee ma kootou se hihhai na hatu tipua, e meia kaa kootou se illoa te kailallao i roto na hare tapu?

²³ Kootou e ahu ma kootou e isi na Tuaa TeAtua, e meia kaa kootou se seu na Tuaa raa no mee TeAtua ki napa?

²⁴ Te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Na tama seai ma ni Jiu raa e tattara haeo TeAtua e mee kootou na Jiu raa."

²⁵ Kame kootou e tauttari na Tuaa raa, tena na hakamaatino e tapu kootou raa e me ki hakamaoni, e meia kame kootou se tauttari na Tuaa raa, tena kootou se tau te ttuu te hakamaatino e tapu raa i na tinotama kootou.

²⁶ Kame na tama seai ma ni Jiu se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa e tauttari na tiputipu na Tuaa raa, tena TeAtua se lavaa te kkira hai mahi ake i te tama naa, niaina ma te tama naa se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa?

²⁷ Na tama seai ma ni Jiu se ki ttuu te hakamaatino e tapu raa e me ki tattara haeo kootou na Jiu raa e mee kootou e seu na Tuaa raa, niaina ma teeraa ko kootou e tattaa na Tuaa raa i roto na launiu.

²⁸ Kaa koai te Jiu hakamaoni e ttuu te hakamaatino e tapu naa? Teena seai ma ko te tama e mee ma aia he Jiu i te mamaoha iho aia ia ma te tama e ttuu te hakamaatino e tapu i te tinotama aia raa?

²⁹ Te Jiu hakamaoni raa ko te tama e tuku tonu

te ora aia, tena ki tanattana te hatu manava aia raa ma TeAtua, maitaname teenei ko na hehekau TeAnana Tapu, ia seai ma na Tuaa tera ni tattaa mai ma taatou raa. TeAtua ko te Tama e me ki hakammaha na tama peenei, ia seai ma ko na tama i te maarama nei raa e me ki hakammaha na tama naa.

3

¹ Eaa! Na ora na Jiu raa e llaka i aruna na ora na tama seai ma ni Jiu te saaita nei? Kaa te ttuu te hakamaatino e tapu raa e isi te tauareka?

² Hakamaoni, e tammaki na ara e lavaa te tokonaki! I te kaamata roo TeAtua e kou ake na tattara Aia raa i na Jiu.

³ Emeia kame e isi na Jiu se hakamaoni i na hakattina laatou? Eaa, te se hakamaoni na tama raa e huri mai pera ma TeAtua se lavaa te hakamaoni i na tattara Aia ni hakamoe i mua raa?

⁴ Seai! TeAtua e tonu tahi, niaina ma na tama hakaatoa ni tama e tattara malliu. Pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma,

“Akoe ki huri ake pera ma akoe e tonu te saaita akoe e tattara,

ia te saaita akoe e tuu i te kot raa, tena akoe ki tonu te kot akoe naa.”

⁵ Emeia kame na mee taatou eppena e ssara raa e huri ake pera ma TeAtua e tonu roo, tena kaa taatou e me ki tattara peehee hoki? Eaa! Taatou e me ki tattara ma TeAtua e sara kame Aia e kou mai na hakalonollihu? (Te vahiri nei he hakataakoto koi te tama.)

6 Te mee nei se tonu! Kame TeAtua e sara, tena kaa Aia e me ki hakatonutonu te maarama nei peehee?

7 Ia kame te se hakamaoni raa e huri ake te hakamaoni TeAtua raa no tuu mahiti hua roo? Kaa anau e kotia ria pera ma he tama hai sara naea?

8 Kaa taatou kame se tattara pera ma, “Taatou ki penna koi na mee sakkino raa ki hamai te tauareka raa”? Hakamaoni, e isi na tama e hai haeo anau, tena ki tattara haeo ma anau e tattara ssara peeneil! Na tama naa e me ki kotia ria ki tau ma laatou.

Se hai tama e tonu tahi

9 Eaa! Taatou na Jiu raa e tutuu laoi i aruna na tama seai ma ni Jiu raa i na hakattina taatou? Seai roo hokotahi; anau ku oti te huri atu pera ma na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa e ssau, tena hakaatoa e nnoho i raro na mahi na hai sara.

10 Te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Se isi te tama e tonu tahi,

11 ia se isi te tama e atamai,

ia se isi te tama e hakammaha hakamaoni TeAtua.

12 Na tama hakaatoa ku huro i taha ma TeAtua, na tama raa hakaatoa ku tauttari i te ara e sara; se hai tama roo hokotahi e ppena hea e tonu.

13 Na maihu laatou raa e ttuu tallaki tahi pera ma ni taruma,

na arero laatou raa e pii na tattara malliu,

na tattara laatou raa e ssau pera ma na lapono haeo tera e lavaa te taa te tama ki mate,

14 na tama raa e haru haeo tahi alaa tama.

15 Na tama raa e vave roo te mee na tama ki hakalono llihu,

tena ki taa na tama raa no mmate;

¹⁶ na tama raa e mee na tama na kina laatou e oo raa ki hakalono llihu.

¹⁷ Na tama raa se illoa na tiputipu te noho laoi,

¹⁸ ia na tama raa hoki se illoa te mattaku TeAtua."

¹⁹ Tena te saaita nei taatou ku illoa pera ma na mee hakaatoa e haere koi i na tama e nnoho iraro na tuaa raa ki hakaoti na tattara malliu na tama hakaatoa, tena TeAtua ku hakatonutonu te maarama nei.

²⁰ Maitaname se hai tama e tonu i na karemata TeAtua kame aia e tautari hea na tuaa raa e hihai aia ki ppena raa; ia hea na tuaa raa e ppena raa, na tuaa raa e mee taatou ki illoa pera ma taatou ku ssara.

Ni tiputipu taualleka peehee taatou e me ki ttonu ma TeAtua

²¹ Emeia te saaita nei TeAtua ku hakari mai na tiputipu Aia e me ki mee taatou kittonu ma Aia raa. Na tiputipu raa se mmoe i roto na tuaa raa, niaina ma na tuaa Moses ia ma na akoako na profet raa e tattara mai taatou i na tiputipu raa.

²² TeAtua e tuku tonu na ora na tama raa ina hakattina laatou iaa Jisas Krais raa. TeAtua e ppena peenei i na tama hakaatoa tera e hakattina iaa Krais raa, maitaname se isi te mee e kee:

²³ na tama hakaatoa e ppena na mee e ssara, tena ku oo no mmao i taha ma na mahi TeAtua.

²⁴ Emeia TeAtua e kou mai marino te hoki raa i te tauareka Aia kittonu taatou ma Aia i na mahi Jisas Krais tera ni hakattana taatou i taha ma na hai sara taatou raa.

25 26 TeAtua e hoki mai Jisas ki mate, tena te toto Aia raa e me ki mee pera ma he mee e ssoro na hai sara na tama e hakattina Aia raa i taha. TeAtua e penapena te mee nei ki huri mai pera ma Aia e tonu tahi. I mua raa Aia e noho hemuu, ia se anana hoki na hai sara na tama; e meia te saaita nei Aia ku hakatonutonu na hai sara na tama raa ki huri ake pera ma Aia e tonu tahi. TeAtua e huri mai te ara nei pera ma Aia Hokoia e tonu tahi, tena Aia e tuku tonu na ora na tama hakaatoa e hakattina iaa Jisas raa.

27 Kaa hea taatou e isi ki lavaa taatou te ahu? Se hai mee! Kaa he hakataakoto peehee i te mee nei? E mee taatou e tauttari na tuaa raa? Seai, e meia e mee taatou e hakattina.

28 Maitaname te maanatu hakaoti maatou raa e mee ma, te tama e me ki tonu koi i na karemata TeAtua e mee te hakatina aia raa, ia seai ma hea na tuaa raa e tattara.

29 Eaa! TeAtua he Atua koi na Jiu? Aiea TeAtua seai ma he Atua hoki na tama seai ma ni Jiu raa? Noo, TeAtua he Atua na tama raa hoki.

30 TeAtua e hokotahi koi, tena Aia e me ki tuku tonu na ora na Jiu raa tautari na hakattina laatou, tena Aia e me ki tuku tonu na ora na tama seai ma ni Jiu raa tautari na hakattina na tama raa.

31 Eaa! Te mee nei e huri mai ma taatou ki peesia na tuaa raa e mee te hakattina taatou e isi nei? Seai, e meia taatou ki sapai na tuaa raa.

4

Te hakatina Abraham

¹ Taatou e me ki tattara peehee i te vahi Abraham te tipuna taatou i mua raa? He iroa peehee aia ni isi i te vahi te hakatina?

² Kame Abraham e tuku tonu te ora aia ma TeAtua i na mee aia ni ppena raa, tena aia e tau te ahu, e meia auu se ahu i mua na karemata TeAtua.

³ Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Abraham e hakatina i TeAtua,
tena TeAtua ki too tama raa pera ma he tama
e tonu e mee te hakatina tama raa
i Aia raa.”

⁴ Na tama e hehekau raa e me ki too na sui, e meia na sui raa se mee pera ma ni hoki, na mee raa ni mee na tama raa e kahota ki too.

⁵ Na uata taatou raa se lavaa te mee taatou kittonu i na karemata TeAtua, e meia teeraa ko na hakattina taatou i TeAtua raa e mee taatou kittonu. TeAtua e mee na tama hai ssara raa kittonu ma Aia e mee na hakattina laatou raa.

⁶ Teenei ko te hakataakoto Devit te saaita aia ni tattara i te vahi te hihia te tama tera TeAtua ni too pera ma he tama e tonu, ia e kee ma hea te tama e ppena raa.

⁷ “Na tama na hai sara laatou ku oti te ssirihia raa e me ki hakatapuria ia ma na tama hoki na hai sara laatou ku oti te hai aroha ria raa!”

⁸ Te tama TeAtua ku oti te ssoro na hai sara aia raa e me ki hakatapuria.”

⁹ Eaa, te hihia Devit e tattara raa e haere koi i na tama ni ttuu te hakamaatino e tapu raa? Seai! Te hihia raa e haere hoki i na tama se ttuu te hakamaatino e tapu raa. E mee taatou e ppau te Launiu Tapu raa ma,

“Abraham e hakatina TeAtua,

tena TeAtua ki too tama raa pera ma he tama
e tonu e mee te hakatina tama raa
i Aia raa."

10 Te saaita hee TeAtua ni mee ma Abraham
e tonu tahi? I mua ma i muri Abraham ni ttuu
te hakamaatino e tapu raa? TeAtua e mee ma
Abraham e tonu i mua aia ni ttuu te hakamaatino
e tapu raa, seai ma i muri.

11 Abraham e ttuu te hakamaatino e tapu raa
i muri, tena te hakamaatino e tapu raa
he hakkatu e huri mai pera ma TeAtua ni too
Abraham pera ma he tama e tonu tahi i mua
tama raa ni ttuu te hakamaatino e tapu raa, e mee
te hakatina tama raa i Aia raa. Tena Abraham
ko te tamana na tama hakaatoa e hakattina
i te TeAtua i te vahi te lotu raa, tena TeAtua
ku too na tama raa pera ma ni tama e tonu
i na hakattina na tama raa, niaina ma na tama raa
se ttuu te hakamaatino e tapu raa.

12 Abraham ko te tamana hoki na tama ku oti
te ttuu te hakamaatino e tapu raa, teenaa
ko na Jiu, ia se mee ma na tama raa e ttuu
koi te hakamaatino e tapu raa, e meia e mee
na tama raa e isi na hakattina e ssau pera ma
te hakatina Abraham te tamana taatou raa ni isi
i mua aia ni ttuu te hakamaatino e tapu raa.

Na tattara hakamaoni TeAtua

13 Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara ma
Abraham ia ma na hai mokopuna aia raa pera
ma Abraham e me ki too te maarama nei ma
aia raa, ia te meake TeAtua raa, se mee ma Abra-
ham e tautari na tuaa raa, e meia e mee Abra-
ham e hakatina, tena TeAtua ki too aia pera ma
he tama e tonu.

¹⁴ Maitaname kame e hakamaoni pera ma hea TeAtua ni hakamoe raa e haere koi i na tama e tauttari na tuaa raa, tena te hakatina raa ku mee pera ma he mee vare, ia hoki na tattara hakamaoni Tama raa ku se isi te turana.

¹⁵ Na tuaa raa e hakari mai taatou te roto TeAtua; e meia kame se isi na tuaa, tena taatou se lavaa hoki te isi na tuaa e me kiseu.

¹⁶ Tena na tattara hakamaoni raa e haere ma te hakatina kilavaa na tattara hakamaoni raa te mee pera ma he hoki TeAtua e hoki marino ake i na hai mokopuna Abraham raa hakaatoa. Te tattara hakamaoni raa se haere koi i na tama e tauttari na tuaa raa, e meia e haere hoki i na tama e hakattina i te ara Abraham ni hakatina raa, maitaname Abraham ko te tamana taatou na tama hakaatoa e hakattina raa;

¹⁷ pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Anau ku oti te mee akoe mo tamana na kanohenua tammaki.”

Ia tena te tattara hakamaoni raa e tauareka i na karemata TeAtua, te Tama Abraham e hakatina raa. TeAtua te Tama e hakaora na tama ku mmate no ora raa, tena ki ppehi koi te tattara, tena na mee hakaatoa ni se hhura imua raa ku ttipu ake.

¹⁸ Abraham e hakatina, tena ki noho no hakattari te tauareka ki tae mai, niaina ma aia se isi te hakataakoto roo e tauareka te noho no hakattari, tera hea aia ku mee mo “tamana na kanohenua tammaki.” Pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Na hai mokopuna akoe raa e me ki tammaki roo pera ma na hetuu.”

19 Abraham ku taapiri kitae huitarau na hetau te matua aia; e meia aia setiaki te hakatina aia raa te saaita aia ni maanatu ma te tinotama aia raa ku taapiri koi ki mate ia ma Sara hoki ku se lavaa te isi na tamalliki raa.

20 Aia se hai vahao ni tiaki te hakatina aia raa, tena aia hoki e taohi mmau roo na tattara hakamaoni TeAtua raa, tena te hakatina aia raa e kou ake na mahi te tinotama aia raa, tena aia ki hakammaha ake TeAtua.

21 Abraham e iroa roo pera ma TeAtua e me kippena hea Aia ni tattara hakamaoni ake raa.

22 Tera hea TeAtua e too aia pera ma he tama e tonu e mee te hakatina tama raa.

23 Na tattara e mee ma, "aia e too ria pera ma he tama e tonu raa" se mee ma e taataa koi iaa Abraham hokoia.

24 Na tattara raa e taataa hoki ma taatou na tama TeAtua ni too ma e ttonu ia ma ni tama e hakattina i Aia, te Tama tera ni hakamahike Jisas TeAriki taatou raa i taha ma te mate raa.

25 Emeia na tama raa e kou ake Jisas i na tama haeo raa ma kitaa ki mate e mee na hai ssara taatou raa, tena Aia e ora muri ma ki mee taatou kittonu i mua na karemata TeAtua.

5

Taatou kittonu ma TeAtua

1 Teenei taatou ku ttonu ma TeAtua i te hakamaoni na hakattina, tena taatou ku nnoho laoi ma TeAtua i na mahi TeAriki taatou Jisas Krais.

2 Aia e hakattaki taatou ki illoa te tauareka TeAtua i na hakattina taatou ennoho ma taatou te saaita nei raa. Ia tena taatou ki ahu e mee

te hakataakoto taatou e isi ki nnoho no hakattari i te tauareka TeAtua raa.

³ Taatou ki ahu hoki i na hakalono llihu taatou raa, maitaname na hakalono llihu raa e kou mai na mahi taatou ki nnoho hakavaratoa,

⁴ ia te nnoho hakavaratoa raa e kou mai te hihia TeAtua, tena te hihia TeAtua raa e kou mai te hihai ki nnoho no hakattari.

⁵ Te hihai ki noho no hakattari raa se lavaa te mee taatou ki se hihhia, e mee TeAtua ku oti te nnini iho te laoi Aia raa i roto na hatu manava taatou i na mahi TeAnana Tapu, te hoki TeAtua ni kou mai raa.

⁶ Maitaname taatou ni se lavaa te tokonaki taatou hokotaatou, tena Krais ki mate ma na hai sara taatou raa i te saaita TeAtua ni hirihiri raa.

⁷ Teenei he mee e hainattaa roo ma te tama ki mate ma te tama e tonu tahi raa. Emeia te tama elavaa te mee ma aia ki mate ma te tama e tauareka raa.

⁸ Emeia TeAtua e huri mai taatou e hia Aia e hihai taatou. Krais ni mate ma taatou te saaita taatou koi nnoho ma na hai ssara.

⁹ Te toto Krais raa e mee taatou te saaita nei kittonu i mua TeAtua; kaa e hia hoki Krais e me ki tokonaki taatou ki hakassao itaha ma te roto TeAtua raa!

¹⁰ Taatou nitama e nohonnoho haeo ma TeAtua, e meia e mee te mate te Tamariki Aia raa, tena TeAtua ki tokonaki taatou ki nonnoho laoi ma Aia. Ia e mee te saaita nei taatou ku ssoa laoi ma TeAtua, tena kaa e hia hoki Krais e me ki tokonaki taatou ma te ora Aia raa!

¹¹ Emeia aanei seai ma ko na mee nei hakatoa; taatou e hihhia i na mee TeAtua ni ppena iho i na mahi Jisas Krais TeAriki taatou tera ni mee taatou ki ssoa laoi ma Aia raa.

Adam laaua ma Krais

¹² Te hai sara raa e kaamata mai i te tama hokotahi, tena te hai sara te tama naa e kou mai hoki te mate. Tera hea te mate raa kuttoha no ttae na tama roo hakaatoa, maitaname na tama roo hakaatoa e ppena na mee e ssara.

¹³ Te hai sara raa ko na moe mai avare i roto te maarama nei imua TeAtua ni kou ake na tuaa raa iaa Moses; ia na tama se lavaa te isi na hai sara; peeraa ki se isi na tuaa ni hakammoe.

¹⁴ Tena te mate raa e me ki hakamaatua i na tama hakaatoa kaamata te saaita Adam haere no ttae te saaita Moses, ia e me ki ttae hoki i na tama ni se ppena hea Adam ni pena e ssara te saaita aia ni se hakarono hea TeAtua ni tattara ake aia raa.

Adam e huri mai te tipu te Tama tera e me ki hamai i muri raa.

¹⁵ Emeia tokorua raa se ssau, maitaname te hoki TeAtua e kou mai marino raa se ssau pera ma te hai sara Adam raa. Te mee nei e hakamaoni pera ma na tama hakaatoa e mmate, e mee koi te hai sara te tama hokotahi nei. Emeia te tauareka TeAtua raa e rahi roo, tena tammaki na tama e me ki too te tauareka raa iaa Jisas Krais te Tama hokotahi Aia ni hoki marino mai ma na tama raa.

¹⁶ Ia e isi te mee e kee roo ilottonu te hoki TeAtua e kou mai marino raa ia ma te hai sara te tama hokotahi raa. I muri te hai sara hokotahi raa, tena te hakatonutonu "na tama hai sara raa" ku hamai; e meia i muri na hai sara raa ku tammaki roo, tena te hoki tera "na tama se isi na hai sara raa" ku hamai!

¹⁷ Te mee nei e hakamaoni e mee te hai sara te tama hokotahi raa e mee te mate raa ki hakamaatua, teenaa ko te tama hokotahi naa

koi. Emeia hea te Tama hokotahi raa ni ppena raa e hai mmahi roo, teenaa ko Jisas Krais! Na tama ni too hakamaoni telaoi TeAtua ni kou mai marino raa ku ttonu, tena Krais e me ki hakamaatua na ora na tama naa.

¹⁸ Ia tena te hai sara hokotahi raa e mee na tama hakaatoa ki hai ssara, ia e ssau hoki, te tauareka te Tama hokotahi raa e hakattana na tama hakaatoa, tena ki kou ake te ora na tama raa.

¹⁹ Tena na tama hakaatoa ku mee pera ma ni tama hai ssara e mee te se hakarono te tama hokotahi raa, ia e ssau hoki, na ora na tama hakaatoa ku tuku tonu ria e mee te hakarono te Tama hokotahi raa.

²⁰ Na tuaa raa e kaamata mai koi ki oo na hai sara na tama raa no tammaki, e meia te tauareka TeAtua raa e me ki hakanuu no rahi i na kina na hai ssara raa e oo koi no llahi raa.

²¹ Ia tena na hai sara raa e isi na mahi ki taa te tama ki mate, tena te tauareka TeAtua raa e isi na mahi ki hakatonu te tama kitonu, tena ku hakattaki taatou ma na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa i te kina te ora e ora tahi se isi te hakaotiraa.

6

Te ora Krais

¹ Kaa taatou e me ki tattara peehee hoki? Eaa, taatou kitauhano te nnoho na ora e pii na hai ssara kilavaa TeAtua te hakanuu te tauareka Aia raa?

² Seai! Taatou ku oti te mmate i te vahi na hai sara, kaa taatou e me ki tauhano koi te nnoho ma na hai sara?

³ Hakamaoni roo, kootou e illoa pera ma kootou ni hakoukou tapu ki nnoho ma Jisas Krais, tena kootou e hakoukou tapu hoki ki mmate ma Tama raa.

⁴ Ia tena taatou ni mmate no tanu ma Jisas i te vahi te hakoukou tapu, ia e ssau hoki pera ma Krais ni mahike muri i taha ma te mate i na mahi hai mmahi TeAtua raa ma ki lavaa hoki taatou te nnoho i roto te ora vahao nei raa.

⁵ E mee taatou ku oo mai no hokotahi ma Krais, tena ki mmate pera ma Aia ni mate raa hoki. Ia e ssau peeraa hoki, taatou e me ki hokotahi ma Tama raa te saaita taatou e mahhike muri no ora hoki pera ma Tama raa.

⁶ Tena taatou e illoa pera ma na tiputipu tuai taatou i mua raa ku oti te mmate ma Krais i aruna te kros ma ki lavaa TeAtua te seu na mee haeo te tama e hihai ki ppena raa, ia ki se lavaa hoki taatou te lepotia i na hai sara.

⁷ Maitaname te saaita taatou e mmate raa, taatou e me kittana itaha ma na mahi na hai sara raa.

⁸ E mee taatou ni mmate ma Krais, tena taatou e hakattina hoki pera ma taatou e me ki ora ma Tama raa.

⁹ Maitaname taatou e illoa pera ma Krais e mahike muri i taha ma te mate, tena ku se lavaa te mate hoki. Te mate raa ku se isi hoki na mahi ki ttaohi Tama raa.

¹⁰ E mee Aia ni mate, tena na hai sara raa ku se isi na mahi i aruna Krais, tena te saaita nei Tama raa ku ora no noho ma TeAtua.

¹¹ Ia tena kootou ki mannatu peeraa hoki ma kootou ni mmate i te vahi na hai sara, e meia kootou ku ora no nnoho ma TeAtua i na mahi Jisas Krais.

12 Kootou ki se lavaa te tiaki na hai sara raa ki hakamattua i na tinotama kootou tera e lavaa te mmate raa, ki se lavaa kootou te tauttari hea te tinotama raa e hihai.

13 Kootou hoki se lavaa te tiaki he kina peehee na tinotama kootou raa ki ppena na mee e ssara. Emeia kootou ki kou ake na tinotama kootou raa iaa TeAtua ki mee pera ma nitama ku oti te mmate no ora muri, tena kootou ki kou ake na tinotama kootou raa hakaatoa iaa TeAtua kippena na tiputipu e ttonu.

14 Se lavaa te tiaki na hai sara raa ki hakamattua kootou; maitaname kootou se nnoho iraro na tuaa, emeia kootou ennoho iraro te tauareka na mahi TeAtua raa.

Ppena na mee e ttonu

15 Tena kaa kuaa? Eaa, taatou kippena na hai sara e mee taatou kūtiaki te nnoho iraro na tuaa raa, tena ki nnoho iraro te laoi TeAtua? Seai!

16 Hakamaoni roo kootou e illoa pera ma te saaita kootou e hoki kootou hokkootou ki hehekau ma he tama, kootou ku mee pera ma nitama hehekau te tama kootou e hakallono raa, tena te sui na hai sara hakaatoa raa ko te mate, tena te tiputipu te hakallono raa e mee kootou kittonu ma TeAtua.

17 Emeia taatou ki hakammaha TeAtua! Maitaname niaina ma kootou ni lepotia i na hai sara imua, emeia kootou e tauttari roo te hakamaoni tera e moe i roto na akoako kootou ni too ma na hatu manava kootou raa.

18 Kootou kuttana itaha ma na hai sara kootou raa, tena kootou ku mee pera ma ni tama e tauttari na tiputipu e ttonu.

19 (Anau e tattara tahi na tattara taatou e tattara te aho ma te aho raa e mee na ora kootou raa e matanaennae.) E isi te saaita kootou ni hoki na ora kootou raa ki nnoho iraro na mahi na tiputipu sakkino ia ma na hai sara, tena kippena na mee se ttonu. Tena te saaita nei kootou ki tauttari roo na tiputipu e ttonu ia ma na tiputipu e ttapu.

20 Te saaita kootou ni nnoho iraro na mahi na hai sara raa, kootou se mannatu hoki ma kippena na mee e ttonu.

21 Kaa hea kootou nitoo ina mee kootou ni ppena imua tera kootou kunnapa te ppena i te saaita nei raa? Na mee sakkino nei e kou mai te mate!

22 Emeia te saaita nei kootou kuttana itaha ma na hai sara kootou raa, tena te ora kootou kutooraa ko te ora hakamaoni TeAtua e hihai raa, tena te hakaotioti ko te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa.

23 Maitaname te sui na hai sara raa ko te mate; e meia te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa ko te hoki TeAtua e kou mai marino itaatou tera e hukui ma Jisas Krais TeAriki taatou raa.

7

Tattara hai auna te avvana

1 Aku taina, kootou e me ki illoa hea anau ku mee ki tattara atu nei, maitaname kootou hakaatoa e illoa na tuua raa. Na tuua raa e hakamattua koi i aruna na tamā te saaita laatou koi nnoho i roto te maarama nei raa.

² Te tattara hai auna i te hine hai avana e noho iraro na mahi te tanata aia te saaita te tanata raa koi ora raa; e meia kame te tanata raa ku mate, tena te hine raa kuttana i taha ma na mahi te tanata raa.

³ Ia tena kame te hine raa e noho ma teeraa tanata te saaita te tanata aia raa koi ora, tena aia ku mee pera ma he hine e ppena na mee se ttonu; e meia kame te tanata aia raa ku mate, tena aia ku ttana i te vahi na tuua, tena aia ku se mee pera ma he hine e ppena na mee se ttonu kame aia e avana teeraa tanata hoki.

⁴ Aku taina, kootou peeraa hoki e mee i te vahi na tuua raa kootou ku mmate, e mee kootou e hukui ma te tinotama Krais raa, tena te saaita nei kootou ku mee pera ma ni tama te Tama tera ni mahike muri i taha ma te mate raa ma ki lavaa taatou te hehekau ma TeAtua.

⁵ Te saaita taatou e nnoho iraro na mahi na mee taatou e hihhai raa, tena na hai sara e oo mai i te vahi na tuua raa e hehekau i roto na tinotama taatou, ia hea taatou e ppena raa e kou mai koi te mate.

⁶ Tena te saaita nei taatou ku ttana i taha ma na tuua raa, maitaname taatou ni mmate i te vahi na tuua ni karapusi taatou raa. Te saaita nei taatou ku se tauttari na tiputipu na tuua tera ni tattaa mai i mua raa, e meia taatou ku tauttari na tiputipu vahao nei TeAnana Tapu raa.

Na tuua ia ma na hai sara

⁷ Eaa, taatou e me ki tattara ma na tuua raa e hai sara? Seai! Emeia teeraa ko na tuua raa e mee anau ki iroa ma te hai sara hea. Kame te tuua raa ni se tattara mai ma, "Auu se mannako hea alaa tama e ttino," tena anau se lavaa hoki te iroa pera ma e isi te sara peeraa.

⁸ Emeia e mee koi te tuaa nei, tena te hai sara raa ku hakahurahura tammaki na hakataakoto i roto anau ki manako na mee. Peeraa ki se hai tuaa raa, te hai sara raa he mee koi e mate.

⁹ Anau ni mee raa e ora te saaita anau ni se iroa mai na tuaa raa, e meia te saaita anau ni iroa mai na tuaa raa, tena na hai sara raa ku kaamata no hehekau i roto anau,

¹⁰ tena anau ku mate. Tena te tuaa ma e kou mai te ora raa e kou mai koi te mate i te vahi na hai sara anau raa.

¹¹ Na hai sara raa e hakavvare anau no vvare i te vahi na tuaa raa ma ki taa koi anau ki mate.

¹² Emeia na Tuaa raa ni mee e ttapu, tena na tattara i roto na Tuaa raa e ttapu, e ttonu, ia e taualleka.

¹³ Emeia kaa te mee ma e tauareka raa he mee koi e me ki mee anau ki mate? Seai! Teenaa ko te hai sara raa e mee anau ki mate. Te hai sara raa e mee na mee taualleka nei ki taa anau ki mate ma ki kite anau te haeo na hai sara raa. Tena na tattara i roto na Tuaa raa e huri mai pera ma na hai sara raa e haeo roo.

Na tiputipu sakkino i roto taatou

¹⁴ Taatou e illoa pera ma na Tuaa raa ni tuaa e oo mai TeAtua, e meia anau he tama hai sara, tena anau e noho i raro na mahi na hai sara.

¹⁵ Anau se iroa hea anau e ppena, maitaname anau se ppena hea anau e hihai ki ppena raa, e meia anau e ppena na mee anau se hihai roo ki ppena raa.

¹⁶ E mee na mee anau e ppena raa ko na mee anau se hihai ki ppena raa, tena na mee anau e ppena raa e huri mai pera ma na Tuaa raa e ttonu.

17 Emeia te hakamaoni, anau se ppena na mee nei; teeraa ko na hai sara emmoe i roto anau raa.

18 Anau e iroa pera ma te tauareka raa se moe i roto anau, ia se moe i roto te tinotama anau ite maarama nei raa. Maitaname te hihai kippena na mee taualleka raa e moe i roto anau, e meia anau selavaa roo te ppena na mee taualleka raa.

19 Tena anau ku se ppena na mee taualleka anau e hihai kippena raa, e meia anau ku ppena na mee roo sakkino anau se hihai kippena raa.

20 Kame anau e ppena hea anau se hihai kippena raa, tena te mee nei e huri mai pera ma seai ma ko nau e ppena na hai sara raa, e meia teeraa ko na hai sara emmoe i roto anau raa.

21 Tena anau e kite pera ma te tuaa nei e hehekau i roto anau, e mee te saaita anau e hihai kippena na mee e taualleka raa, tena te hakataakoto kippena na mee sakkino raa ku tere ake i roto anau.

22 Emeia i roto roo anau, anau e hihai roo na Tuaa TeAtua raa.

23 Tena anau e kite ma e isi te tuaa e kee e hehekau i roto anau. Te tuaa raa e hakatukaa ma te tuaa tera te hakataakoto anau raa e hihai kiautari raa. Te tuaa raa e karapusi anau ki noho iraro na mahi te tuaa na hai sara tera e hehekau i roto anau raa.

24 Anau hokonnau se hihia roo! Koai te tama e lavaa te hakasao anau i taha ma te tinotama teenei e me ki taa anau ki mate nei?

25 Anau e hakammaha TeAtua te Tama tera e tokonaki anau i na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa!

Teenei te maanatu anau: anau hokonnau e me ki tautari na tuaa TeAtua raa ma te maanatu koi anau, te saaita te tinotama anau raa e tautari te tuaa na hai sara raa.

8

Te ora i te vahi TeAnana Tapu

¹ Tena se hai tama hoki e me ki tattara ma taatou e hai ssara e mee taatou ku hukui ma Jisas Krais.

² Maitaname na tuaa TeAnana Tapu tera e kou mai taatou te ora, tena ki hukui taatou ma Jisas Krais raa e hakattana taatou itaha ma te tuaa na hai sara ia ma te mate.

³ Na Tuua raa selavaa te tokonaki taatou ki ora e mee taatou e pii na hai sara. Tena TeAtua kippena hea na Tuua raa selavaa te ppena raa. Aia e kauna ria iho te Tamariki Aia raa ki hamai, tena te Tama raa e hamai ma tinotama e ssau peenei ma na tinotama taatou e pii na hai sara nei ma ki ssoro na hai sara taatou raa itaha.

⁴ TeAtua e pena te mee nei ki huri mai te hakamaoni na Tuua raa pera ma taatou e tauttari hakamaoni hea TeAnana Tapu raa e hihai, ia seai ma hea te tinotama raa e hihai.

⁵ Na tama ennoho koi no tauttari hea na tinotama laatou raa e hihai laatou kippena raa, tena na hakataakoto na tama raa e tauttari koi hea te tinotama raa e hihai.

⁶ Taatou e me ki mmate kame taatou e tauttari hea te tinotama raa e hihai, ia taatou e me ki ora no nnoho laoi kame taatou e tauttari hea TeAnana Tapu raa e hihai.

⁷ Tena na tama e tauttari hea na tinotama raa e hihhai raa e me ki nonnoho haeo ma TeAtua, maitaname na tama raa se tauttari na tuaa TeAtua raa, tena te hakamaoni, na tama raa se lavaa roo te tauttari.

⁸ TeAtua se lavaa te hihia na tama e tauttari hea na tinotama laatou raa e hihhai raa.

⁹ Emeia kootou ki se nnoho no tauttari hea te tinotama raa e hihai kootou ki ppena raa; kootou ki nnoho no tauttari hea TeAnana Tapu raa e meatu kootou ki ppena raa, maitaname TeAnana Tapu raa e noho i roto kootou. Koai te tama se isi TeAnana Tapu Krais raa seai ma he tama Tama raa.

¹⁰ Emeia kame Krais e noho i roto kootou, tena TeAnana Tapu raa ko te ora tera e mee kootou ki ttonu imua na karemata TeAtua, niaina ma na tinotama naa e me ki mmate i na hai sara.

¹¹ Kame TeAnana Tapu TeAtua te Tama ni hakamahike Krais itaha ma te mate raa e noho i roto kootou, tena te Tama ni hakamahike Krais raa e me ki kou atu hoki te ora i na tinotama kootou i te maarama nei raa i na mahi TeAnana Tapu tera e noho i roto kootou raa.

¹² Ia tena, aku taina! Maatou e isi te hakataakoto e rahi roo ma ki se tauttari hea te tinotama raa e hihai maatou ki ppena raa.

¹³ Kame kootou e tauttari hea te tinotama raa e hihai, tena kootou e me ki mmate; e meia kame TeAnana Tapu raa e tokonaki kootou no seu na tiputipu sakkino raa, tena kootou e me ki ora.

¹⁴ Na tamalliki TeAtua raa ko na tama e hakattaki ria TeAnana Tapu.

¹⁵ Maitaname TeAtua ni se kou atu TeAnana Tapu raa ma ki karapusi ia ma ki mee kootou ki mattaku, e meia TeAnana Tapu raa e mee

kootou ki mee mo tamalliki TeAtua, tena taatou e me kittani ake TeAtua i na mahi TeAnana Tapu raa ma, "Tamana! Taku Tamana!"

¹⁶ TeAnana Tapu TeAtua raa e hukui ma na anana taatou raa ki huri ake pera ma taatou ni tamalliki TeAtua.

¹⁷ Emee taatou ni tamalliki Aia, tena taatou e me kitoo na hoki e ttapu Aia raa, maitaname na mee hakaatoa TeAtua e hakasessere ma Krais te Tamariki Aia raa ni mee hoki taatou. Kame taatou e hakalono llihu ma Krais, tena taatou e me ki nnoho hoki ma Tama raa i roto te tauareka Aia raa.

Te ora tauareka i muri

¹⁸ Anau e iroa roo pera ma na hakalono llihu taatou te saaita nei raa setau roo ma te ora tauareka taatou e me ki illoa i muri raa.

¹⁹ Na mee hakaatoa i te maarama nei raa ennoho koi no hakattari te saaita roo TeAtua e hakari na tamalliki Aia raa.

²⁰ Tena na mee hakaatoa i te maarama nei raa e me ki mmoe koi ki haeo, ia se mee ma na mee raa e pena mai ki mmoe ki haeo, e meia te Tama e pena mai na mee raa e hihai ma na mee raa ki haeo. Maitaname TeAtua e isi te hakataakoto ni hakamoe

²¹ pera ma na mee hakaatoa i te maarama nei raa e me ki hakattana ria itaha ma na haeo hakaatoa, tena ku nnoho i roto te tauareka TeAtua raa pera ma ni tamalliki Aia.

²² Taatou e illoa pera ma i mua haere notae vahao nei, na mee hakaatoa e tanittani te hakalono llihu pera ma na isu te hine ku mee ki mamaoha raa.

²³ Ia se mee ma ko na mee hakaatoa i te maarama nei raa koi e hakalono llihu;

e meia taatou na tama ni too TeAnana Tapu pera ma te hoki kaamata TeAtua raa e me ki hakalono llihu hoki i roto taatou te saaita taatou e nnoho no hakattari ma TeAtua ki too taatou pera ma ni tamalliki Aia raa, tena ku hakattana taatou hakaatoa.

²⁴ Maitaname taatou e tokonaki ria no ora ite maanatu tauareka taatou ma ki nnoho no hakattari raa, tena kame taatou ku oti te kkite hea taatou e mamannatu raa, tena te maanatu naa se hakamaoni. Emeia koai te tama e lavaa te noho no hakattari ki kite na mee aia ku oti te kite raa?

²⁵ Ia kame taatou e nnoho no hakattari ki kkite na mee taatou se ki kkite raa, tena taatou ki nnoho hakavaratoa koi no hakattari.

²⁶ Ia e ssau hoki, TeAnana Tapu raa e me ki hamai no tokonaki hoki taatou, e mee taatou e matanaennae. Maitaname taatou se illoa ma taatou e me kilotu peehee; TeAnana Tapu raa Hokoia e me ki tattara tani ake TeAtua ma taatou i na tattara tera taatou se illoa ma taatou ki tattara peehee.

²⁷ Tena TeAtua, te Tama e kite i roto na hatu manava taatou raa e iroa na maanatu TeAnana Tapu raa, maitaname TeAnana Tapu raa e tattara ma TeAtua i te vahi na tama Aia raa ia ma hea Aia e hihai raa.

²⁸ Taatou e illoa pera ma TeAtua e hehekau ma na mee hakaatoa e taualleka raa ma na tama elaoi i Aia raa, na tama Aia ni kanna ki tautari hea Aia hihai raa.

²⁹ Aia ku oti te havakkee na tama Aia ni hirihiri raa ki ssau pera ma te Tamariki Aia raa, tena te Tamariki Aia naa e me ki mee pera ma he arapou na tama raa hakaatoa.

³⁰ TeAtua ni kanna na tama Aia ni havakkee raa, tena Aia ki mee na tama Aia ni kanna raa kittonu tahi ma Aia, tena na tama raa e me kinnoho iroto tetauareka Aia raa.

Te laoi TeAtua

³¹ Kaa taatou e mannatu peehee i na mee nei hakaatoa? Tena kaa koai na tama e me ki hakataukaa ma taatou kame TeAtua e noho i te vahi taatou?

³² Seai ma ko TeAtua, te Tama ni se ttaohi muri te Tamariki Aia raa, e meia Aia e hoki mai Tama raa pera ma he hoki ki mate ma taatou hakaatoa! TeAtua ni kauna ria mai te Tamariki Aia raa, tena kaa Tama raa se lavaa hoki te hakattana taatou i taha ma na mee hakaatoa?

³³ Koai te tama e me ki tattara haeo na tama TeAtua ni hirihiri raa? TeAtua Hokoa e me ki meake ma na tama raa se isi na sara!

³⁴ Koai te tama e me ki kou ake na hakalono llihu i na tama raa? Seai ma ko Jisas, te Tama ni mate no ora muri, tena ku noho i te vahi laaua TeAtua ma ki tattara ake TeAtua i te vahi taatou raa.

³⁵ Kaa koai te tama elavaa te vvae taatou i taha ma te laoi Krais raa? Eaa, te haeo raa elavaa te vvae taatou, kaa te hainattaa raa, kaa te hakalono llihu raa, kaa te hikkai raa, kaa te tuttuu haeo raa, kaa na tapahara raa, kaa te mate raa elavaa te vvae taatou?

³⁶ Esau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Na aho hakaatoa maatou ennoho tappiri koi te mate e mee maatou e tauttari Akoe; tena maatou e mee ria pera ma ni sipsip ku mee kitaia ria ki mmate.”

³⁷ Emeia maatou e kkumi hemuu koi na mee sakokino hakaatoa i na mahi te Tama elaoi maatou raa!

³⁸ Maitaname anau e iroa pera ma se hai mee e lavaa te vvae maatou i taha ma te laoi Tama raa, tena te mate laaua ma te ora, ia na ensel laatou ma na mee hakamattua i te vaelani raa ia ma na mahi, tena te nnoho taatou vahao nei raa ia ma te saaita koi hamai i muriraa selavaa te vvae,

³⁹ tena te maarama i aruna laaua ma te maarama iraro raa se lavaa te vvae taatou. Se isi roo te mee i roto te maarama nei e lavaa te vvae taatou i taha ma te laoi TeAtua tera taatou ni too i na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa.

9

TeAtua ia ma na hakattina ana Aia

¹ Anau e tattara atu te hakamaoni; anau se mariu, maitaname anau e hukui ma Krais. TeAnana Tapu e hakattaki na hakataakoto anau raa, tena na hakataakoto anau raa e mee mai hoki pera ma anau se mariu,

² te aroha anau e rahi roo, ia te aroha i roto te hatu manava anau raa se isi te hakaoti

³ i na tama te hareakina anau ia ma na llave ana anau raa! Anau e maanatu pera ma e tauareka anau te noho i raro na hakalono llihu TeAtua raa, tena ku havakkee ria i taha ma Krais ki tokonaki na tama nei.

⁴ Na tama nei ni tama hoki TeAtua, maitaname TeAtua e mee na tama raa pera ma ni tamalliki Aia, tena ki huri ake na mahi Aia raa i na tama raa. Aia e hakamoe te tattara e ivi Aia raa ma na tama raa, tena ki kou ake na Tuua raa i na tama raa. Na tama raa e too

te hakamarumaru hakamaoni raa, tena ki too hoki na tattara hakamaoni TeAtua raa.

⁵ Na tama raa e oo mai i te hareakina na tipuna taatou na Hibru raa, tena Krais ni hamai no tipu tama, ia he tama hoki i roto te hareakina naa. Tena taatou ki hakammaha tahi TeAtua te Tama e hakamaatua i aruna na tama hakaatoa i na vahao hakaatoa raa! Amen.

⁶ Anau se meatu pera ma na tattara hakamaoni TeAtua raa ku mmate, maitaname na tama hakaatoa Israel raa seai ma ni tama hakamaoni TeAtua

⁷ Ia hoki na hai mokopuna Abraham raa hakaatoa seai ma ni tamalliki TeAtua. E mee TeAtua ni meake Abraham ma,

“Na hai mokopuna akoe tera Anau ni tattara atu raa e me ki oo mai i te vahi Aisak.”

⁸ Te hakataakoto nei e mee pera ma na tamalliki Abraham raa hakaatoa seai ma ni tamalliki TeAtua. Emeia na tamalliki hakamaoni TeAtua raa ko na tamalliki e hannau mai tautari te hakataakoto TeAtua raa.

⁹ Maitaname na tattara hakamaoni TeAtua raa emmoe i roto na tattara nei,

“Te saaita peenei te hetau i muri raa Anau e me ki vaakai mai,

tena Sara e me ki haanau te tamariki tanata.”

¹⁰ Ia teeraa mee hoki. Tokorua na tamalliki taanata Rebeka raa e oo mai te tamana hokotahi, teenaa ko Aisak te tipuna taatou raa.

¹¹ 12 Emeia ki mee te hakataakoto te Tamariki hokotahi raa ki hakamaoni pera ma hea TeAtua e hihai raa, tena TeAtua ki meake Rebeka ma,

“Te tama matua raa e me ki hehekau i raro na mahi te tama paamee raa.”

TeAtua e meake te tattara nei i mua tokorua raa ni hannahau iho, ia i mua hoki tokorua raa e ppena na mee taualleka ia ma na mee haeo, tena te hihai TeAtua raa e me ki tautari te kanna Aia, ia seai ma hea tokorua raa ni ppena raa.

13 E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Anau e laoi Jekop,
e meia Anau se hihai Iso.”

14 Kaa taatou e me ki tattara pera ma hea TeAtua e ppena raa e sara? Seai.

15 E mee Aia ni tattara ake Moses ma,

“Anau e me ki hai aroha na tama Anau
e hihai raa,

tena ku mee hakaraoi na tama Anau e hihai raa.”

16 Ia tena na mee hakaatoa e me ki tautari koi te aroha TeAtua, ia seai ma te hihai ia ma hea te tama e hihai ki ppena.

17 Maitaname te Launiu Tapuraa ni tattara ake i te tuku Isip raa ma,

“Anau e mee akoe ki tuku raa ma ki huri ake
akoe na mahi Anau raa ma ki illoa na tama
hakaatoa te maarama nei raa i Anau.”

18 Ia tena TeAtua e me ki hai aroha he tama peehee Aia e hihai, tena ku mee he tama peehee ki hakatapanatta i te maanatu koi Aia.

Te roto ia ma te aroha TeAtua

19 Emeia he tama kootou e me ki mee mai Anau ma, “Kame te mee nei hakamaoni, tena kaa TeAtua e me ki mee ma taatou e ssara peehee? Koai te tama e lavaa te ttuki te hihai TeAtua?”

20 Taku taina, akoe he tama peehee kilavaa te tattara ssui ake TeAtua naa? Na mee taatou e ppena ma na rima taatou raa selavaa

te tattara mai ma, “Aiea akoe e penapena anau peenei naea?”

²¹ Tena te tama e penapena te mee raa e isi na mahi ki ppena hea aia e hihai, tena aia e lavaa te pena e rua na mee i te mee hokotahi. Teeraa mee he mee na aho ellahi, tena teeraa mee he mee koi na aho vare.

²² Tena te hakamaoni raa e ssau pera ma hea TeAtua ni pena raa. Aia e hihai ki huri mai te roto Aia, tena ku mee taatou ki illoa na mahi Aia. Emeia Aia e pasemmu roo no kkumi hemuu te roto Aia i na tama tera e mee Aia ki roto raa ia ma na tama hoki ku mee ki oo i te kina haeo raa.

²³ Tena TeAtua e hihai hoki ki huri mai na mahi hai mmahi Aia tera Aia ni kou mai taatou na tama e tau te too te laoi Aia raa. Aanaa ko na tama Aia ni tanattana ma ki too te tauareka Aia raa.

²⁴ Maitaname taatou ko na tama Aia ni kanna, tena Aia se kkana koi na Jiu raa, e meia Aia e kanna hoki na tama seai ma ni Jiu raa.

²⁵ Aanei na tattara TeAtua i roto te launiu Hosea ma,

“Na tama seai ma ni tama Anau raa,
Anau e me ki kanna na tama naa ma,
‘Ni tama Anau.’

Tena te kanohenua seai ma he kanohenua Anau ni laoi raa,
Anau e me ki kanna ma teenaa ‘He kanohenua Anau.’

²⁶ Ia tena i te kina roo Anau ni meake na tama raa ma,

‘Kootou seai ma ni tama Anau raa,’

Anau e me ki kanna na tama raa pera ma ni tamalliki TeAtua e ora raa.”

²⁷ Tena Aisaia ni tattara i te vahi Israel ma,

“Niaina na tama Israel raa e tammaki pera ma na kerekere i tai,
e meia na tama e me ki ora raa e me ki moisi roo;
²⁸ maitaname TeAtua e me ki hakatonutonu vave na sara te maarama nei raa.”
²⁹ E ssau hoki pera ma Aisaia ni tattara mai i mua ma,
“Taatou e me ki ssau pera ma Sodom,
ia e me ki ssau pera ma Gomora;
peeraa TeAtua Hai mahi raa ki se tiaki mai alaa
hai mokopuna i taatou.”

Israel ia ma te Rono Tauareka

³⁰ Tena taatou e me ki tattara pera ma na tama seai ma ni Jiu tera ni se hahaivi ma ki mee laatou kittonu ma TeAtua raa kuttonu ma Tama raa i te vahi na hakattina laatou.

³¹ Emeia na tama TeAtua e sesee te tuaa ma ki mee laatou kittonu ma TeAtua raa ku se lave te tuaa raa.

³² Aiea na tama raa se lave raea? Maitaname na tama raa se tuunaki i na hakattina laatou raa, e meia na tama raa e tuunaki koi hea laatou ni ppena raa. Tena na tama raa ku haere hinah-hina vaa aruna “te hatu”

³³ te Launiu Tapu raa e tattara ma,
“Kira ake, Anau e tuku te hatu i Saion tera e me ki mee na tama raa ki hinahhina raa,
te hatu e me ki mee na tama raa ki maoha.
Emeia na tama e hakatina Tama raa e me ki se lavaa te nnapa.”

10

¹ Aku taina, i roto te hatu manava anau ia ma na lotu anau i TeAtua raa, anau e hihai roo ma te kanohenua Israel raa ki ora!

² Anau e lavaa te meatu te hakamaoni pera ma na tama raa ku hakattina hai mahi roo i TeAtua; e meia na hakattina na tama raa se isi te tuurana i te vahi te atamai hakamaoni raa.

³ Na tama raa ni se illoa te ara TeAtua e mee na tama kittonu ma Aia raa, e meia na tama raa e hahaivi ma ki hakammoe koi na hakataakoto laatou hokolaatou, tena na tama raa ku se hihhai ki tauttari te ara tera TeAtua e mee na tama kittonu ma Aia raa.

⁴ Maitaname Krais e taa mate na Tuaa raa, tena na tama e hakattina Aia raa e me ki ttonu ma Aia.

Te ora hakamaoni raa he mee na tama hakatoa

⁵ Moses nitaataa na tattara nei pera ma na tama e tauttari na Tuaa raa e me kittonu ma TeAtua:

“Te tama e tauttari na tattara na Tuaa raa e me ki ora.”

⁶ Emeia hea te Launiu Tapuraa e tattara mai i te vahi kootou e me kittonu ma TeAtua i na hakattina kootou raa e mee peenei:

“Akoe se lavaa te vahiri hokkoe ma,
‘Koai te tama e me ki haere i aruna i te vaelani?’”
(ki kou mai Krais i raro).

⁷ “Akoe se lavaa hoki te vahiri ma,
‘Koai te tama e me ki haere i te maarama i raro raa?’”
(ki hakamahike Krais i taha ma te mate).

⁸ Hea te Launiu Tapuraa e tattara raa e mee peenei:
“Na tattara TeAtua raa ku tappiri atu kootou,

ia ku mmau na maihu kootou,
ia ku mmoe i roto na hatu manava kootou,”
teenaa ko na tattara i te vahi te hakatina tera maatou ni takutaku atu raa.

⁹ Kame akoe e tattara te hakamaoni ma na maihu akoe raa pera ma Jisas ko TeAriki, tena akoe ku hakatina hakamaoni pera ma TeAtua ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate, tena akoe e me ki ora.

¹⁰ Maitaname taatou e me kittonu ma TeAtua kame taatou e hakattina, tena taatou e me ki ora hoki kame taatou e tattara hakamaoni ma Krais ko TeAriki taatou.

¹¹ Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Te tama e hakatina i te TeAtua raa e me ki se lavaa te napa.”

¹² Te mee nei e haere i na tama hakaatoa, maitaname na Jiu raa se kkee itaha ma na tama seai ma ni Jiu raa; TeAtua ko TeAriki hoko-tahi na tama hakaatoa, tena Aia e hakatapu hai mahi roo na tama tera e kainno ake Aia raa.

¹³ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Na tama hakaatoa e kainno ake TeAtua ki tokonaki laatou raa e me ki ora.”

¹⁴ Kaa na tama raa e me ki lavaa peehee te kainno ake kame laatou se hakattina? Kaa na tama raa e me ki hakattina peehee kame laatou sellono na tattara raa? Kaa na tama raa e me killono peehee kame na tattara raa se ttae ake laatou?

¹⁵ Tena kaa na tattara raa e me ki ttae ake peehee kame se hai tama e kauna ria ki oo no takutaku na tattara raa? Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Te oo mai na tama e hahaere ma te Rono Tauareka raa e tauareka roo!”

¹⁶ Emeia se mee ma na tama hakaatoa e hakattina i te Rono Tauareka raa. Aisaia hokoia ni tattara mai ma,

"TeAriki, koai na tama e hakattina na tattara maatou raa?"

¹⁷ Tena kootou e me ki hakattina kame kootou e llono na tattara raa, tena na tattara raa e me ki ttæ atu i na takutaku i te vahi Krais raa.

¹⁸ Emeia anau e vahiri atu kootou: E hakamaoni pera ma na tama se llono na tattara raa? Na tama ni too na tattara raa, maitaname te Launiu Tapu raa e mee mai ma:

"Na reo na tama raa e ttæ na kina hakaatoa i roto te maarama nei; tena na tattara na tama raa e ttæ na kina e mmao i roto te maarama nei."

¹⁹ Tena anau e vahiri atu hakaraoi: Na tama Israel raa se illoa na tattara raa? Moses hokoia ko te tama kaamata e mee na tattara aia ma:

"Anau e me ki tokonaki na tama se nnoho haka-paa raa ki mee te kanohenua Anau raa ki manava kkere;

Anau e me ki tokonaki te kanohenua na tama se atamai raa,

ki mee te kanohenua Anau raa ki lloto."

²⁰ Tena Aisaia ni hakamakkau mai i te vahi aia te saaita aia ni mee mai ma,

"Na tama se sesee Anau raa e oo mai no kkite Anau;

Anau e tuu ake i na tama se vahihiri Anau raa."

²¹ Emeia Tama raa e tattara mai i te vahi na tama Israel raa ma,

"Anau e hihai ki huri ake te laoi Anau raa i na tama se tauttari no hakataukaa ma Anau raa."

11

Te laoi TeAtua i na tama Israel

¹ Tena anau e vahiri atu: Eaa! TeAtua ku se hihai te kanohenua Aia raa? Seai! Anau

he tama hoki Israel, ia he mokopuna Abraham,
ia he tama i te manava Benjamin.

² TeAtua ni se tiaki te kanohenua Aia ni hirihiri
i te kaamata roo. Kootou e illoa te tattara i roto
te Launiu Tapu e mee ma Elaija ni tattara laaua
ma TeAtua i na tiputipu na tama Israel raa:

³ “TeAriki!

Na tama raa ku oti te taa na profet Akoe raa,
tena ki seu na olta Akoe raa hoki;
anau hokonnau ku ttoe,
tena na tama raa ku hahaivi ma ki taa hoki anau
ki mate.”

⁴ Kaa he tattara peehee TeAtua ni meake Elaija?
“Anau e ttaohi ma Anau e hitu na simata
na tama tera ni se hakamarumaru Bal
te hatu tipua raa.”

⁵ Ia e ssau hoki pera ma te vahao nei, te kooina
na tama TeAtua ni hirihiri ma te laoi Aia e hoki
marino mai raa ku moiisi.

⁶ TeAtua e hirihiri tautari telaoi Aia e hoki
marino mai raa, ia seai ma hea na tama raa
ni ppena. Kame TeAtua e hirihiri tautari hea
te tama e ppena, tena telaoi Aia raa ku seai ma
he laoi hakamaoni.

⁷ Kaa hea hoki? Na tama Israel raa se lave hea
laatou e sesee raa. Teenaa ko na tama e moiisi
TeAtua ni hirihiri raa ku lave te mee raa, tena
hakaatoa ku hakatturi na katarina laatou raa
i te kanna TeAtua raa.

⁸ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai
ma, “TeAtua e mee na kapuroro ia ma
na hatu manava na tama raa ki pouri haere
no tae te aho nei, na tama raa ku se kkite, ia
ku se llono.”

⁹ Tena Devit e tattara hoki ma,

"Tiaki na tama naa ki hakaoho ria i te saaita
na kai e llahi raa;
tiaki na tama naa ki maoha iraro,
tena ku tiaki na tama naa ki hakalono llihu!

10 Tiaki na karemata na tama naa ki ppuni
ki se lavaa laatou te kkite;
tena ku tiaki na tama naa ki haere hhuru
na vahao hakaatoa i te mmaha
na hakalono llihu laatou raa."

11 Ia tena anau ku vahiri atu hoki: Te saaita
na Jiu raa e haere inoino ma ki hhina raa,
na tama raa ni maoha no seai hakaoti? Seai!
Maitaname na tama raa e ppena na mee e ssara,
tena te ora hakamaoni raa ku ttae i na tama
seai ma ni Jiu raa. Te mee nei e me ki mee roo
na Jiu raa ki manava kkere i na tama raa.

12 Na hai sara na Jiu raa e kou mai na hoki
taualleka i te maarama nei, tena te matanaennae
na anana na tama raa e kou ake na hoki taualleka
i na tama seai ma ni Jiu raa. Ia na hoki
taualleka raa e me ki tammaki roo peehee
te saaita na Jiu raa hakaatoa ku tauttari hea
TeAtua e hihai raa?

TeAtua e tokonaki na tama seai ma ni Jiu

13 Te saaita nei anau ku tattara ake na tama seai
ma ni Jiu raa: Te saaita anau e hehekau pera ma
he aposol i na tama seai ma ni Jiu raa, anau e me
ki ahu i na hehekau anau ni ppena raa.

14 Kame anau elavaa te mee na kanohenua
maatou raa ki manava kkere, tena anau elavaa
hoki te tokonaki alaa tama laatou ki ora.

15 Ia te saaita laatou ku se hihai ria raa, tena
alaatama na tama ni se hihhai TeAtua raa ku huri
no hihai Tama raa. Tena kaa ku mee peehee

kame TeAtua ku too muri laatou? Na tama
ku mmate raa e me ki ora!

¹⁶ Kame kootou e hoki ake te muri haraoa
kaamata raa iaa TeAtua, tena te haraoa naa
hakaatoa he haraoa Tama raa, ia kame kootou
e hoki ake na patiaka te laakau raa iaa TeAtua,
tena na raraa raa hoki ni mee Tama raa.

¹⁷ Eisi na raraa te oliv na tama e lollohi raa
ku makkoti i taha, tena na tama raa ki hukui ake
te raraa te oliv se hai tama ni anaana raa. Kootou
na tama seai ma ni Jiu raa e ssau pera ma te oliv
tera se hai tama ni anaana raa, tena te saaita nei
kootou ku hakapaa ma na Jiu raa no too te ora
hakamaoni raa.

¹⁸ Ia tena kootou ki se kkira haeo ake i na tama
TeAtua e kkoti no peesia pera ma ni raraa
haeo raa. Kootou setau te ahu, maitaname
kootou e ssau pera ma na raraa raa; kootou
se tokonaki na patiaka raa, e meia na patiaka raa
e tokonaki kootou.

¹⁹ Tena kootou e me ki tattara ma, “Noo!
Na raraa raa e kkoti ria i taha ma ki ttana anau.”

²⁰ Te mee naa e hakamaoni. Na raraa raa
e kkoti ria i taha, maitaname laatou se hakattina
te saaita kootou e ttuu mmau no hakattina raa.
Emeia teenaa seai ma he mee kootou e me ki ahu,
kootou e tau te mattaku avare.

²¹ TeAtua se sapai na Jiu e ssau pera ma ni raraa
vare raa; kootou e kkahu ma TeAtua e lavaa
te sapai kootou?

²² Teenei taatou e me ki kkkite te laoi ia ma
te hakatonutonu TeAtua raa ma e hai mahi pee-
hee. TeAtua e me ki hakatonutonu na tama
ku tiaki na tiputipu taualleka Aia raa, e meia
Aia e me ki laoi kootou kame kootou e tauhano
te nnoho ma te laoi Aia raa. Emeia kame kootou

se tauttari, tena kootou e me ki sseperia i taha no peesia.

²³ Kame na Jiu raa e vakkai muri ake no hakattina Tama raa, tena TeAtua e me ki too hakaraoi na tama raa; maitaname TeAtua Hokoa koi e lavaa te ppena peeraa.

²⁴ Kootou na tama seai ma ni Jiu raa e ssau pera ma ni raraa te oliv se hai tama nittori tera ku makkoti no hhopo i taha, tena ki hukui ake ma te oliv te tama ni ttori raa. Na Jiu raa e ssau pera ma te oliv te tama nittori raa, tena e me ki hainauhie roo ma TeAtua ki hukui muri ake na raraa ni makkoti raa i te tinotama te laakau raa.

TeAtua e laoi na tama hakaatoa

²⁵ Aku taina, e isi te hakamaoni e huunaria tera anau e hihai ma kootou ki illoa, maitaname te hakamaoni raa e me ki mee kootou ki se mamannatu ma kootou e atamai peehee. E mee te hakatapanatta na tama Israel raa se lavaa te moe tahi, te hakatapanatta na tama raa e me ki moe koi ki tae te saaita na tama seai ma ni Jiu raa hakaatoa ku hakattina i TeAtua.

²⁶ Tena na tama Israel raa hakaatoa e me ki tokonaki ria ki ora. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Te Tama e me ki tokonaki taatou ki ora raa e me ki hamai i Saion no ui na tiputipu sakkino na hai mokopuna Jekop raa hakaatoa i taha.

²⁷ Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi Anau raa ma na tama raa te saaita Anau e me ki ui na hai sara na tama raa i taha.”

28 E mee na tama raa ku se hakattina i te Rono Tauareka raa, tena na Jiu raa ku nonnoho haeo ma TeAtua e mee kootou na tama seai ma ni Jiu raa. Emeia e mee TeAtua e hihai, tena na Jiu raa ku taualleka ma TeAtua e mee na tipuna laatou i mua raa.

29 Maitaname TeAtua se lavaa te hakatike te hakataakoto Aia i na tama Aia ni hirihiiri no hakatapu raa.

30 Tena kootou na tama seai ma ni Jiu raa, kootou i mua raa se tauttari TeAtua; e meia te saaita nei kootou ku too te tauareka TeAtua raa e mee na Jiu raa ku se tauttari TeAtua.

31 Ia e ssau peeraa hoki, kootou ku too te laoi TeAtua raa, maitaname na Jiu raa te saaita nei ku se tauttari TeAtua ma kilavaa laatou te too hoki te laoi TeAtua raa.

32 Maitaname TeAtua e mee na tama hakaatoa ki se hakallono ma kilavaa Aia te huri ake te laoi Aia raa i na tama roo hakaatoa.

Na tattara ki hakammaha TeAtua

33 Na mee taualleka TeAtua raa e hakananniu roo! Te atamai ia ma te iroa Aia raa e nnoto roo! Koai te tama e lavaa te tattara hakamatahua mai na hakataakoto Tama raa? Koai te tama e lavaa te iroa na tiputipu Tama raa?

34 Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, "Koai te tama e lavaa te iroa na hakataakoto TeAtua?"

Koai te tama e lavaa te kou ake ni hakataakoto i Tama raa?

35 E isi te tama ni kou ake he mee iaa TeAtua ma ki mee te Tama raa ki sui muri ake?"

36 E mee TeAtua e pena na mee hakaatoa, tena na mee hakaatoa e ttipu ake i na mahi Tama raa,

ia ni mee Tama raa. Taatou ki hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa! Amen.

12

Te ora TeAtua e hihai

¹ Aku taina, anau e kainno atu kootou e mee te manava aroha TeAtua i taatou raa e rahi roo: Hoki ake kootou hokkootou i TeAtua, tena ku ppena na mee tera e mee ki mee Tama raa ki hihia raa. Teena ko te hakamarumaru hakamaoni kootou e tau te hoki ake.

² Auu se tiaki na tinotama kootou raa ki tauttari na mee te maarama nei raa, e meia tiaki TeAtua ki hehekau i roto na tinotama kootou ki hakatike na hakataakoto kootou raa. Tena kootou e me ki lavaa te illoa hea TeAtua e hihai ia ma hea e tauareka ia ma hea e me ki mee Tama raa ki hihia ia ma hea e tonu tahi.

³ Ia e mee te hoki tauareka roo TeAtua ni kou mai anau raa, tena anau ku meatu kootou hakaatoa: Auu se too na hakataakoto kootou raa kimmao ma hea kootou e isi raa. Emeia kootou ki mannatu hakaraoi, tena ku hakatonutonu hokkootou tauttari na hakattina TeAtua ni kou atu kootou raa.

⁴ Taatou e isi tammaki na paa kina i roto te tinotama hokotahi, tena na paa kina nei hakaatoa e kee na uata laatou.

⁵ Ia e ssau peeraa hoki, niaina ma taatou e tammaki, e meia taatou he tinotama hokotahi koi tera e hukui ma Krais, tena taatou hakaatoa e hukui ma alaa paa kina i roto te tinotama hokotahi raa.

⁶ Tena taatou ki hehekau tauttari na hoki TeAtua ni kou mai taatou i na mahi Aia raa. Kame taatou e too te hoki ki takutaku na tattara TeAtua,

tena taatou ki ppena tautari na hakattina taatou e isi raa;

⁷ tena kame taatou e too te hoki ki hehekau, tena taatou ku hehekau, ia kame taatou e too te hoki ki akoako, tena taatou ku akoako;

⁸ tena kame taatou e too te hoki ki tokonaki alaa tama, tena taatou ku tokonaki. Te tama evaevae hea aia e isi ma alaa tama raa e tau te ppena ma te hatu manava aia, tena te tama e isi na mahi raa e tau te hehekau na mahi aia, tena te tama e huri ake te laoi aia i alaa tama raa e tau te ppena ma te hihia.

⁹ Taatou ki huri ake te hakamaoni te laoi raa. Peesia hea e haeo raa, tena kuttaohi hea e tauareka.

¹⁰ Laoi hakamaoni alaa hakattina ana, tena ku kkira no hakammaha alaa tama.

¹¹ Hehekau na mahi, tena auu se matanaennae. Hehekau ma TeAriki ma te hatu manava e pii te laoi.

¹² Tiaki hea kootou e mamannatu raa ki hihhia kootou, tena kootou ki hakavaratoa te saaita kootou e ttiri na tapahara, tena ku lotulotu na vahao hakaatoa.

¹³ Vaevae hea kootou e ttino raa ma alaa hakattina ana tera se isi raa, tena ku tallaki na totoka kootou raa i na tama hakaatoa.

¹⁴ Kainno ake TeAtua ki hakatapu na tama e kou atu na hakalono llihu kootou raa. Noo! Meake TeAtua ki hakatapu, ia seai ma ki tuku te haeo na tama raa.

¹⁵ Kootou ki hihhia ma na tama e hihhia raa, tena ku ttani ma na tama e ttani raa.

¹⁶ Kootou kiisi te hakataakoto tauareka i na tama hakaatoa. Auu se ahu, tena ku ssoa

hakaraoi ma na tama e laumarie raa. Auu se mannatu ma kootou e atamai.

¹⁷ Kame he tama e mee hakahaeo kootou, tena auu se vaakai muri atu te haeo naa. Hahaivi kippena hea na tama e kkira ma e tauareka raa.

¹⁸ P pena na mee hakaatoa kootou e lavaa te p pena ki nnoho laoi kootou ma na tama hakaatoa raa.

¹⁹ Aku taina, auu se sui muri, e meia tiaki te roto TeAtua raa ki sui muri ake na tama naa. Esau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“TeAriki e tattara ma,

‘Anau e me ki sui muri ake te haeo te tama e p pena raa.’”

²⁰ Emeia, pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Kame na tama e haeo kootou raa ku hikkai, tena kootou ku kou ake ni kai ma na tama naa; kame na tama raa e hiunu, tena kootou ku kou ake ni vai ki unu na tama naa, ia kame kootou e p pena peenei, na tama naa e me ki nnapa haeo roo.”

²¹ Auu se tiaki na mee haeo raa ki hakamattua kootou, e meia p pena na tiputipu taualleka raa kitao na tiputipu haeo raa.

13

Hakallono na taumani na henua

¹ Na tama hakaatoa ki hakallono na taumani na henua hakaatoa, maitaname se isi te taumani ni kaamata mai ma TeAtua se iroa, e mee na taumani hakaatoa ni taumani TeAtua ni hakanno ho.

² Na tama e hakataukaa ma te taumani raa e hakataukaa hoki ma hea TeAtua ni hakamoe raa, tena na tama e hakataukaa raa e mee ki hakatonutonu ria.

³ Na tama e ppena na mee e ttonu raa selavaa te mattaku i na tama hakamattua raa, e meia na tama e ppena na mee e ssara raa e me ki mattaku i na tama raa. Eaa, kootou e hihhai ki se mattaku na tama hakamattua raa? Ia kootou ki ppena hea e tonu, tena na tama hakamattua raa e me ki hakammaha kootou,

⁴ maitaname TeAtua e hakanoho na tama hakamattua raa ki tokonaki kootou. Emeia kame kootou e ppena na mee e ssara, tena kootou e tau te mattaku na tama raa, e mee na tama raa e isi na mahi hakamaoni ki kou atu na hakalono llihu. Na tama hakamattua raa ni tama e hehekau ma TeAtua ki kou ake na hakalono llihu i na tama e ppena na mee sakkino raa.

⁵ Teenei ko te hakataakoto nei koi tera kootou e tau te tauttari na tama hakamattua raa, ia se mee ma kootou e tauttari koi e mee na hakalono llihu TeAtua raa, e meia e mee teenaa he tiputipu e hamai te maanatu e tauareka.

⁶ Tera hea kootou e aoao hoki na takis, tena na tama hakamattua raa e hehekau ma TeAtua ki ppena hakamaoni na uata laatou raa.

⁷ Kootou ki ppehi ni taoni peehee kootou e isi ma na tama raa, tena ku ppehi ake na tama raa na takis hakaatoa kootou se ki ppehi raa, tena ku huri ake pera ma kootou e hakammaha na tama raa hakaatoa.

Na hehekau taatou ma alaa tama

⁸ Auu se tiaki na taoni kootou ma teeraa tama raa ki mmoe, tena te taoni hokotahi kootou

e tau te tiaki ki moe raa ko te maanatu ki laoi alaa tama. Na tama e ppena na mee nei raa e tauttari hakamaoni na tuaa.

⁹ Teenei na tuaa, "Auu se karemata kailalao, ia auu se taa na tama ki mmate; ia auu se kailallao, tena auu se mannako na hekau alaa tama." Na tuaa nei ma alaa tuaa hoki emmoe hakaatoa i roto te tuaa hokotahi nei, "Laoi alaa tama pera ma akoe elaoi akoe hokkoe."

¹⁰ Kame kootou elaoi alaa tama, tena kootou selavaa roo te ppena na mee essara ina tamaraa, tena telaoi raa emee ma kootou kitauttari na tuaa raa hakaatoa.

¹¹ Kootou kippena na mee nei, maitaname kootou e illoa pera ma te saaita kootou eme ki mahhuru itaha ma natumoe kootou raa kuttae mai. Emee te saaita taatou eme ki tokonaki ria ki ora raa ku taapiri mai, ia ku taapiri mai roo i aruna ma te saaita taatou ni mamannatu i mua raa.

¹² Te poo raa ku taapiri kiraka, tena te mee raa ku taapiri ki maarama. Taatou ki hakaoti vahao nei te ppena na tiputipu sakkino te pouri raa, tena taatou kutuu ma na hana taatou raa kippuhu i roto te maahina raa.

¹³ Taatou kituku tonu hakaraoi na ora taatou raa pera ma ni tama ennoho i roto te maahina te ao. Taatou ki se unu no vvare tahi, ia ki se ppena na mee sakkino, ia ki se ppuhu tahi ia ma ki se manava kkere.

¹⁴ Emeia taatou kitoo na hana TeAriki Jisas Krais raa, tena taatou ki se anaana hoki ma kitauttari na tiputipu haeo te tinotama raa e hihai raa.

14

Se tuku te hai ssara alaa tama te lotu

¹ Kootou kissoa laoi ma na tama na hakattina laatou raa se ki hai mmahi raa, tena auu se hakatauttau ma na tama raa i na hakataakoto laatou e isi raa.

² Na hakattina alaa tama e hakattana laatou kikai na kai hakaatoa, emeia te tama te hakatina aia se hai mahi raa se lavaa te kai na punnohi na mee roo* hakaatoa.

³ Na tama ekkai na kai hakaatoa raa se lavaa te tattara haeo i na tama sekai na punnohi na mee roo hakaatoa raa, tena na tama se kkai na punnohi na mee roo hakaatoa raa se lavaa te tattara haeo i na tama ekkai na kai hakaatoa raa.

⁴ Akoe he tama peehee kituku te hai sara te tama e hehekau teeraa tama naa? Teenaa he vahi te tama hakamaatua te tama hehekau raa ki matamata ma te tama raa etauareka ma seai.

⁵ Alaa tama emannatu ma e isi te aho e hakanaaniu i aruna alaa aho, tena alaa tama emannatu ma na aho hakaatoa essau koi. Taatou ki hakattonu na hakataakoto taatou raa ki hakamaoni.

⁶ Na tama e hakammaha te aho laatou ma erahi raa eppena peenei ma kissau te inoa TeAriki raa, tena na tama ekkai na kai hakaatoa raa eppena peenei kissau hoki te inoa TeAriki raa; maitaname na tama raa elotu no hakammaha ake TeAtua i na kai laatou ekkai raa. Na tama ettapu tekkai alaa kai raa essau te inoa TeAriki raa, emee laatou elotu no hakammaha ake hoki TeAtua.

* **14:2 14.2** aanei ko na punnohi na manu ma na ika roo hakaatoa

⁷ Te ora seai ma he mee akoe te tama e ttino, tena te mate hoki seai ma he mee akoe te tama e ttino

⁸ TeAtua e hakamaatua taatou te saaita taatou e ora, ia kame taatou ku mmate, tena TeAtua e hakamaatua hoki taatou. Ia niaina taatou e ora, ia niaina taatou ku mmate, taatou ni tamalliki TeAtua.

⁹ Maitaname Krais ni mate no ora muri ki mee pera ma ko TeAriki na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa.

¹⁰ Kootou na tama se kkai na punnohi na mee hakaatoa raa, aiea kootou e tattara hakameemee alaa tama raea? Tena kootou na tama e kkai na mee hakaatoa raa, aiea kootou e tukutuku te hai ssara alaa hakattina ana raea? Taatou hakaatoa e me ki tuu i mua TeAtua ki hakatonutonu ria.

¹¹ E mee e mmau i roto te Launiu Tapu ma, “TeAriki e mee mai ma, ‘Anau ko TeAtua e ora hakamaoni, na tama hakaatoa e me ki tutturi i mua Anau, tena hakaatoa e me kitattara pera ma Anau ko TeAtua.’”

¹² Tena taatou hakaatoa e me ki ppau ake TeAtua na mee taatou ni ppena raa.

Auu se mee alaa tama ki hai ssara

¹³ Tena taatou ki hakaoti te tukutuku te hai ssara alaa tama. Emeia kootou ki mamaanatu hakaraoi ki se ppena na mee tera e me ki mee alaa tama ki maoha, ia ki hai ssara raa.

¹⁴ Te hukui anau ma TeAriki Jisas raa e mee anau ki iroa pera ma na kai raa se sakkino; e meia kame he tama e hakatina pera ma e isi na kai

se matahua ma aia kikkai, tena aia ku se kai na kai naa.

¹⁵ Kame akoe e mee te hakataakoto teeraa tama no haeo e mee na kai akoe e kai raa, tena te mee akoe e ppena naa se hamai te vahi te laoi. Auu se mee te hakataakoto teeraa tama tera Krais ni mate ki tokonaki raa ki haeo i na kai akoe e kai raa.

¹⁶ Auu se tiaki na tama ki tattara haeo i na mee akoe e hakataakoto ma e taualleka raa.

¹⁷ E mee te Hakamaatuā ana i te Vaelani raa seai ma he kina te kkai ia ma te unu, e meia teeraa he kina na tama e ttonu tahi, ia he kina te noho laoi ma te hihia tera TeAnana Tapu raa e kou mai.

¹⁸ Te saaita kootou e hehekau ma Krais ma na tiputipu peenei raa, TeAtua e me ki hihia ikootou, tena na tama e me ki hihhai hoki ikootou.

¹⁹ Tena taatou kikkira tahi koi na mee tera e kou mai te noho laoi tera e lavaa te tokonaki hoki alaa tama ki hai mmahi na hakattina laatou raa.

²⁰ Auu se tiaki na kai raa ki mee na uata TeAtua raa ki haeo. Na kai hakaatoa nikai e me ki kkai, e meia te mee naa e sara ma kootou kikkai na kai tera e me ki mee teeraa tama ki hai sara raa.

²¹ Te ara e tonu kootou ki se kkai koi na punnohi, ia se unu na wain, tena auu se ppena hoki na mee tera e me ki mee alaa hakattina ana ki hai ssara raa.

²² Taohi mmau te hakatina akoe i te vahi na mee nei raa, teenaa he mee ilottonu akoe ma TeAtua. Te tama se mamaanatu tammaki ma aia e sara i te mee aia e ppena ma e tonu raa e me ki hakatapu ria.

23 Emeia kame kootou e mamannatu tam-maki i na kai kootou e kkai raa, tena TeAtua e me ki kou atu na hakalono llihu kootou, e mee hea kootou e ppena raa se hamai i na hakattina kootou. Ia na mee e ppena ma te se hakattina raa ni mee e ssara.

15

Mannatu alaa tama, se mannatu koi kootou

1 Taatou na tama e hakattina hai mahi raa e tau te tokonaki na tama ku se ivi te amo na hakataakoto e mmaha laatou raa.

2 Taatou ki mannatu te tauareka na tama raa, tena ku mee na tama raa ki taualleka no tokonaki na hakattina na tama raa ki ivi.

3 Maitaname Krais ni se mee Aia Hokoa no hihia. Essau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Na tattara haeo na tama raa ni hai atu kootou raa e oo mai no tahito Anau.”

4 Na tattara hakaatoa e mmau i roto te Launiu Tapu raa e tattaa ma ki akaoko taatou, ki lavaa taatou te isi na hakattina i te vahi te nnoho varatoa ia ma na tattara hakapurupuru tera te Launiu Tapu raa e tattara mai taatou raa.

5 TeAtua, te tahito te noho varatoa ia ma te hakapurupuru raa, kitokonaki kootou ki too te maanatu hokotahi i roto kootou ki tauttari na tiputipu Jisas Krais

6 ia ma ki lavaa kootou hakaatoa te hakammaha TeAtua te Tamana TeAriki taatou Jisas Krais raa ma te reo hokotahi.

Te Rono Tauareka raa ku ttæ i na tama sei ma niJiu

⁷ Mee hakaraoi alaa tama ki lavaa na tama raa te hakammaha TeAtua, e ssau pera ma Krais ni mee hakaraoi kootou.

⁸ Emee anau e meatu pera ma Krais ni hamai no hehekau ma na Jiu pera ma he tama hehekau ma ki huri atu pera ma TeAtua e hakamaoni, tena ki mee na tattara hakamaoni Aia ni meake na tipuna taatou raa ki hakamaoni,

⁹ tena ku tokonaki hoki na tama seai ma ni Jiu raa ki hakammaha TeAtua e mee te manava aroha Aia i laatou raa. Essau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Tena anau e me ki hakammaha Akoe i na kina na tama seai ma ni Jiu raa;

Anau e me ki huhua na rue ki hakammaha Akoe.”

¹⁰ Ia e mmau hoki i roto te Launiu Tapu raa ma, “Na tama seai ma ni Jiu raa ki hihhia ma te kanohenua TeAtua raa.”

¹¹ Ia e mmau hoki ma,

“Na tama seai ma ni Jiu raa hakaatoa ki hakammaha TeAtua;

tena na tama hakaatoa ki hakammaha Tama raa!”

¹² Aisaia e tattara hoki ma,

“He tama e me ki haanau mai i te hareakina Jesi; Te Tama raa e me ki hamai no hakamaatua

na tama seai ma ni Jiu raa,

tena na tama raa e me ki hakammoe na hakattina laatou raa i Tama raa.”

¹³ Anau e lotu ake TeAtua te Tama e noho ma na hakataakoto taualleka raa ki kou atu te noho laoi raa i kootou na tama e hakattina Aia raa, ki lavaa na hakataakoto taualleka kootou raa te hhomo no llahi i na mahi TeAnana Tapu.

Na hehekau Pol

¹⁴ Aku taina, anau hokonnau e mmaha pera ma kootou eisi roo na ora e taualleka ia ma na illoa hakaatoa, ia tena kootou hoki e lavaa te akoako kootou hokkootou.

¹⁵ Emeia anau e tattara ttoki atu kootou i roto te launiu nei i te vahi alaa hakataakoto tera anau ni tattara atu ki mannatu kootou raa. Anau e tattara ttoki atu raa e mee te hehekau tauareka TeAtua ni kou mai anau

¹⁶ ki mee mo tama hehekau Jisas Krais ma kitokonaki na tama seai ma ni Jiu raa. Anau e hehekau pera ma he maatua ki takutaku te Rono Tauareka TeAtua raa ki lavaa na tama seai ma ni Jiu raa te mee pera ma ni hoki TeAtua e hihai tera TeAnana Tapu raa ni mee na ora na tama raa no matahua.

¹⁷ Tena anau e lavaa te hihia i na hehekau anau ma TeAtua raa e mee anau e hukui ma Jisas Krais.

¹⁸ Anau e me ki tattara atu koi hea Krais ni ppena i anau ki hakattaki na tama seai ma ni Jiu raa ki tauttari TeAtua. Na tama raa e tauttari koi e mee laatou ellono na tattara TeAtua raa, tena ki kkite hoki na mirako;;

¹⁹ teenaa ko na mahi na mirakol, na mee taualleka ia ma na mahi hoki TeAnana Tapu TeAtua raa. Ia tena anau e takutaku ake te Rono Tauareka Jisas Krais raa i na kina hakaatoa, kaamata i Jerusalem haere no tae i Ilirikum.

²⁰ Teenei he hihai roo anau ma ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na kina hakaatoa tera se ki illoa mai Krais raa ma ki se lavaa anau te haere no noho koi i te maariki no ppena hea alaa tama ni ppena i na kina raa.

²¹ E ssau pera ma te Launiu Tapu raa ni tattara mai ma,

"Na tama se ki too na tattara i te vahi Tama raa
e me ki kkite,
tena na tama se ki llono raa e me ki illoa."

Pol ku maanatu ma ki haere i Rom

²² Tena anau se hai vahao roo ettana ma ki haere atu no mmata kootou.

²³ Emeia teenei anau ku oti na hehekau anau i na kina nei, tena na hetau raa hakaatoa anau ni mamaanatu ma ki haere atu no mmata kootou,

²⁴ tena anau ku maanatu ma ki haere atu te vahao nei no mmata kootou. Anau e hihai ki mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Spain raa, tena i muri roo te saaita anau ku oti te nnoho ma kootou raa, tena kootou ku tokonaki anau ki haere te kina raa.

²⁵ Anau te saaita nei ku haere peeraa i Jerusalem ki hehekau ma te kanohenua TeAtua i te kina raa.

²⁶ Maitaname na hare lotu i Masedonia laaua ma Akaia raa ni mannatu ma ki kkave na hoki ki tokonaki na tama hakaalloha TeAtua i Jerusalem raa.

²⁷ Teenaa he hakataakoto koi na tama raa; e meia te hakamaoni roo, na tama raa e isi te maanatu tauareka roo ki tokonaki na tama hakaalloha raa. E mee na Jiu raa ku mannatu ma ki vaevae na hoki e ttapu TeAnana Tapu raa ma na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama seai ma ni Jiu raa ku mannatu ma ki vaevae niaa laatou e isi raa ma ki tokonaki hoki na Jiu raa.

²⁸ Te saaita roo anau ku oti na hehekau anau raa, tena anau ku too na sileni na tama raa ni aoao raa no kou ake i na tama hakaalloha raa, tena anau ku haere atu no mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Spein raa.

29 Anau e iroa pera ma anau e me ki haere atu roo ma na hoki taualleka TeAtua raa te saaita anau e haere atu no mmata kootou.

30 Aku taina, anau e kainno atu kootou ki hukui ma anau no lotu ake TeAtua ki tokonaki anau i na mahi TeAriki Jisas Krais ia ma te laoi TeAnana Tapu raa ni kou mai.

31 Lotu ake TeAtua ki tokonaki anau i taha ma na mahi na tama se hakattina i roto Judia raa ia ma na hehekau anau i roto Jerusalem raa ki taualleka i na karemata na tama TeAtua i te kina raa.

32 Ia tena anau e me ki haere atu ma te hihia no mmata kootou kame teenaa he hihai TeAtua, tena taatou e me ki hihhia hakaatoa te saaita anau e tae atu raa.

33 Anau e lotu ake TeAtua, te Tama e noho ma te noho laoi raa ki nnoho ma kootou roo hakaa-toa. Amen.

16

Na tattara taualleka Pol i na tama i Rom

1 Anau ku tiaki atu Fibi, te kave taatou e hehekau i te hare lotu i Senkria raa i na rima kootou ki lollohi.

2 Too hakaraoi tama raa i te inoa TeAriki pera ma na tama TeAtua raa e ppena tahi, tena ku tokonaki tama raa niaa aia e hihai kootou tokonaki aia raa, maitaname te hine raa e laoi roo tammaki na tama hakapaa hoki ma anau.

3 Anau e kkave na tattara hihhia anau raa iaa Prisila laaua ma Akwila na tama e hehekau hoki ma Jisas Krais peenei ma anau nei.

4 Tokorua raa se mannatu na ora laaua no tokonaki anau. Anau e hihhia roo i tokorua raa, ia se mee ma anau hokonnau koi,

e meia na tama seai ma ni Jiu i na hare lotu raa
e hihhia hoki i tokorua raa.

⁵ Kou ake na tattara hihhia hoki anau raa
i na tama te lotu tera e kutukkutu i roto te hare
tokorua raa.

Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Epaine-
tus taku soa raa, teenaa ko te tama kaamata roo
i roto Esia ni hakatina iaa Krais.

⁶ Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa
Meri te tama ni kikira hai mahi roo no tokonaki
anau raa.

⁷ Ia kou ake hoki na tattara hihhia anau raa
i te tokorua na Jiu raa hoki; Andronikus laaua
ma Junias, tokorua na tama tera ni nnoho ma
anau i roto te hare karapusi raa; na aposol raa
e illoa laoi roo i tokorua naa, tena tokorua naa
hoki ni hakattina Krais i mua anau.

⁸ Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Am-
pliatus, taku soa tera anau e laoi mahi roo
i te inoa TeAriki raa.

⁹ Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Ur-
banus, te tama e hehekau ma Krais peenei ma
maatou nei, tena ku kou ake hoki na tattara hih-
hia anau raa iaa Stakis taku soa raa.

¹⁰ Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa
Apelis, te tama ni huri mai hakamaoni no kkite
taatou pera ma aia e hakatina Krais raa. Kou ake
na tattara hihhia anau raa iaa Aristobulus ia ma
te hai tinna aia raa.

¹¹ Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Herod-
ion te Jiu raa, hakapaa ma na tama i te manava
Narsisus raa; teenaa ko na tama e hukui ma
TeAriki raa.

¹² Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Trae-
fina laaua ma Traefosa, na tama e hehekau ma

TeAriki raa ia ma Pesis taku soa tera nippena tammaki na mee taualleka ma TeAriki raa.

¹³ Anau e kkave na tattara hihhia anau raa iaa Rufus, te tama e hehekau hai mahi roo ma TeAriki raa ia ma te tinna aia raa, te hine ni mee hakaraoi roo anau pera ma he tamariki aia raa.

¹⁴ Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas ia ma na tama e hakattina TeAtua tera ennoho ma laatou raa.

¹⁵ Kou ake na tattara hihhia anau raa iaa Filologus, Julia, Nereus, tena Olimpas te kave aia raa ia ma na tama e hakattina TeAtua tera ennoho ma laatou raa.

¹⁶ Haere lulluu na tama te lotu hakaatoa ma telaoi TeAtua. Na hare lotu Krais raa hakaatoa e kou atu na tattara hihhia laatou raa ikootou.

Na tattara hakaotioti

¹⁷ Aku taina, anau e tattara atu kootou kilollohi hakamattonu i na tama tera e me kioo atu no vaevae kootou i na kuturana, tena ku seu na hakattina kootou raa, tena ku tattara hakameemee i na akoako kootou ni too i mua raa. Kootou ki se hakatappiri atu na tama naa.

¹⁸ Maitaname na tama e ppena na mee peenei raa se hehekau ma Krais TeAriki taatou raa, e meia na tama naa e mannatu koi na mee laatou e lavaa te kkai ia ma na mee laatou se lavaa te kkai raa. Na tama naa e mee na hakataakoto na tama ku hakattina raa ki vvare ma na tattara mallie laatou raa.

¹⁹ Na tama hakaatoa kullono na hakattina kootou i te Rono Tauareka raa; tera hea anau e hihia roo ikootou. Anau e hihai ma kootou ki mattonu i te vahi na mee e taualleka raa, e meia kootou ki ttonu ki se ppena na mee haeo.

20 Tena TeAtua te Tama e noho ma te nnoho laoi raa se roroa ku seu na mahi Satan, tena ku mee tama raa ki hakarono kootou.

Te tauareka na mahi Jisas TeAriki taatou raa ki nnoho ma kootou.

21 Timoti te tama e hehekau peenei ma anau nei raa e kou atu na tattara hihhia aia i kootou, tena na Jiu nei Lusius, Jeson ia ma Sosipater e kou atu hoki na tattara hihhia laatou.

22 Tertius te tama e taataa te launiu nei raa e kou atu kootou na tattara hihhia aia raa i te inoa TeAriki.

23 Gaius te tama e ttino te hare na tama te lotu e kkutu ki lotulotu raa e kou atu na tattara hihhia aia, tena Erastus, te tama e rorohi na sileni te matakaina nei raa ia ma Kwartus te taina taatou raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.

24 [Na mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa ki nnoho ma kootou hakaatoa. Amen.]

Te lotu hakaoti

25 Taatou ki hakammaha TeAtua! Tama raa e lavaa te tokonaki kootou ki ttuu mmau i na hakattina kootou i te Rono Tauareka tera anau ni takutaku ma ki hakari atu i kootou te hakamaoni na mee ni huuna ria i mua roo i te vahi Jisas Krais raa.

26 Te saaita nei na henua hakaatoa ku illoa te hakamaoni te Rono Tauareka raa, maitaname TeAtua ni tattara ake na profet Aia raa ki tattaa na launiu ki lavaa na tama hakaatoa te hakattina no tauttari.

27 TeAtua Hokoia e atamai, tena taatou ki hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa i na mahi Jisas Krais. Amen.

**Nukumanu
The New Testament in the Nukumanu language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Nukumanu long
Niugini**

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nukumanu

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2023-03-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 22 Mar 2023
54439682-f8e2-586d-98e1-295d02f74287